

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő:

VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:

BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:

A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).

Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A gazdák embere.

Budapest, szeptember 9.

(Á. K.) A pozsonyi gazdasági kiállítás oly fölemelő kép, melyen gyönyörködve pihen a hazafias szem. Erő, szorgalom s eredmény egyesül ott százele alakban. S az a föld, melyen annyiszor apáink vére folyt, az édesanya szerető mosolyával jelenik meg. Sőt annyira jó és édes anyának mutatja magát, hogy szinte el is kényeztetni kívánzott szeretetét. Ez az elkényeztetés meg is látszott egyes nyilatkozatokon: de azért nem történt semmi baj. Az okos és higgadt nevelők minden felrelepést megelőztek.

De a pozsonyi kiállításnak nemcsak gyönyörű képe van, hanem politikai tartalma is. Nemcsak a magyar föld gazdagsága nyilatkozik meg benne, hanem a magyar gazda-társadalom ereje is. Földidézi a mostani pozsonyi kiállítás mindazokat az emlékeket, melyek ezelőtt negyven évvel, a pesti gazdasági kiállítások alkalmával előfutárjai voltak azoknak a nagy átalakulásoknak, melyeket az 1867-iki koronázás pecsételt meg. Az akkori magyar társadalom színe-java akkor is a gazdasági kiállítások körül csoportosult, de nem azért, hogy külön osztályt teremtsen, hanem hogy a nemzeti egységet képviselje. S vele volt az egész nemzet szíve, osztály és foglalkozási különbség nélkül. S ugyanerre meg van a hajlam ma is a nemzet összes rétegeiben. S csak a magyar gazda-társadalom vezetőin mulhatik, ha ez a hajlam bátorlatanabbnak mutatja magát ma, mint a múltban.

Az is egészen természetes, hogy a mostani pozsonyi kiállítás valóságos és megérdemelt óciációkat rögzített a mai kormány elnökének és földművelési miniszterének. Az a négy év, mely a mai kormány mögött áll, elmulasztotta az évtizedes panaszokat a gazda-

társadalom ajkán. Ha voltak idők, midőn a magyar gazda-társadalom elhanyagoltságról beszélhetett: ezek az idők elmúltak s megváltoztak. Ha tehát gróf Desseffy Aurél mindezeknek tudatában úgy aposztrofálta Széll Kálmánt, mint a „gazdák emberét”, igazat mondott. Senkire sem lehetnek olyan büszkék a magyar gazdák és senkinek annyi halálával nem tartoznak, mint Széll Kálmánnak. Széll Kálmán nemcsak szeretettel támogatja Darányi Ignác politikáját, mely felkarolja a magyar gazdatársadalom érdekeit, de a megyei életben is emelte befolyását s a választási reform által, a parlament összeállításában is nagyobb szerepet biztosított neki, mint valaha volt. Aztán Széll Kálmán maga is mintagazda. Nemcsak érti, hogy miként kell a földdel bánni, hanem át is tudja érezni, hogy mit jelent ez a fekete föld, melyen kívül nincsen számunkra hely. S ha a Széll Kálmán kormányzásának négy éve alatt a magyar gazda-társadalom dagadó önértéssel és szervezeten jelenhetik meg a pozsonyi kiállításon, — ebből méltán lehet következtetni, hogy Széll Kálmán a „gazdák embere.” Csak azt nem lehet és nem szabad következtetni, hogy midőn Széll Kálmán ennyit tett a magyar gazda-társadalom érdekében, mindezt csak egy kaszterrel, nem pedig az egész nemzet érdekében tette.

De nem is kerülhetett ilyen következtésekre a sor. Mert maga Széll Kálmán vette elejét. Amikor elfogadta azt a titulat, hogy ő is a gazdák embere, — rögtön meg is magyarázta, hogy milyennek kell a gazdák emberének lenni. Nemcsak ha miniszterelnök, hanem ha magánember is. Szászorta inkább azonban akkor, ha nemcsak magánember, hanem miniszterelnök is. És azokból a szavakból, melyekkel Széll Kálmán a gróf Desseffy Aurél bókját vizonozta, kitűnt, hogy

lenne bár a magyar gazda-társadalom még erősebb és még szervezettebb, mint ma, arra, hogy az ország kormányának egyoldalú színezetet adjon, akkor sem lenne elég erős. Mert amilyen nagy erő és amilyen nagy hatalom a magyar gazda-társadalom, mint a nemzet gerince, — annyira ki van téve rögtön a gerinc-sorvadásnak, mihelyt el akarná magát különözni a nemzeti organizmus egészétől és status in statu akarna lenni. S miért? Azért, mert abban a pillanatban megszűnnék önmagában is összhangzó és egységes lenni. Miután — mint ezt Darányi Ignác nagyon helyesen és mélyértelműen mondotta ugyancsak a pozsonyi kiállításon, — a gazda-társadalom nemcsak a nagy- és középbirtokosokból áll, hanem szintegy a kisbirtokosokból, sőt a mezői munkásokból is.

Mindezek azonban, ha fontos és nagyon komoly intelmek is, nem jelentenek semmiféle disszonanciát a pozsonyi kiállítás naplóiban. Hanem jelentik azt, hogy most már bátran szögére lehet akasztani azokat a frázisokat és hamis jelszavakat, hogy a magyar gazda-társadalom önvédelemre szorul és hogy ebből a célból egy bizonyos agresszív szervezkedésre van még mindig szüksége. S ha tehát eddig helyes és jogos volt, amit a magyar gazda-társadalom önmagáért tett, — most itt az ideje, hogy a nemzet egyetemes érdekeire is tekintettel legyen. Épp úgy, mint ezelőtt negyven évvel. Erre ösztönzik a magyar gazda-társadalmat nemcsak a Széll Kálmán és a Darányi Ignác intelmei Pozsonyban, hanem a gróf Apponyi Albert délmagyarországi nyilatkozatai is, melyekben Apponyi a nemzeti ipar és kereskedelem nagy értékére és fontosságára rámutatott. Há tehát a magyar gazda-társadalom a nemzet gerince s megilleti a vezetés joga: akkor ezzel a joggal egy nagy kötelesség is jár. Az a kötelesség,

TÁRCA

Beh nagy ifjuság.

Beh nagy ifjuság a te ifjuságod!
Örömmel hintesz rám csókot, virágot!

Vágyad ragad magával, mint az ár,
Nincs rajtad fék, előtted nincs határ!

Megaranyozod a szennyet, a vétket,
Mi mást eltörpít, téged istenné tesz.

Csodás világokat rejt egy szavad
Csodás, titkos világ vagy te magad.

Rejtély mindenkinek s tán önmagadnak;
Lángoló sugár, testvére a napnak.

Kit megteremtett isteni szeszély,
S megátkozott, hogy itt a földön élj,

S dermedt szíveket éleszs dobogásra
S ne szünjön soha véred ifju láza:

Én nem is tudom, mit akarsz velem?
Mi kell neked: gyönyör vagy szerelem?

Lélektelen csók, vagy szárnyaló lélek?
Egyet tudok csak, hogy tebenned élek.

S egyet látok csak, hogy nem vagy enyém,
Jössz, gyújtasz s elrepülsz, miként a fény.

Mely körülzáguld egy egész világot —
Beh nagy ifjuság a te ifjuságod.

Erős Renée.

Őszi tárcza Dömösről.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Cecília.

Vége a szünidőnek. Az édes nyári semmittevé helyét fölvtálja a munka egyhangu taposómalma. Hivatal, ősi nagytakarítás, iskola. Már-már érezzük a naftalin, szénpor, füst fojtó szagát — minden tagunkat átjárja a fáradalmak, kellemetlenségek, kiadások és gondok — sejtelve. Es csak most látjuk, mily végtelen szeretjük ezt a kis falut — az elválás költői fényfelnyel ragyogja körül a hegyek komoly ábrázatát, a folyónak sima képét, a megszokott mezőket, kerteket.

A havariált fizikum fürdőt kíván; az Északi tenger sós hullámai, a magas Alpések fűszeres levegője, a hideg zuhany és a forró vízforrás: az idegek megnyugszanak, a tájaldalmak csillapulnak, az étvágy nő, az álom mélyebb válik.

Ha szellemi önünk javulására akarjuk a nyarat fordítani — vonuljunk a messze idegenbe: csak egy körutazási jegy kell, ez „testvérosókja az egész világnak” és panorámaként változnak előttünk népek és országok, szellemünk tölebred lethargiájából és mindennapi gondok, hivatal, szokások mélyeséges álomba ringatnak.

Aki a nyáron végignézhette Londonban a koronázást, aki szemtől szembe látta Ó-Anglia pedáns hyperkulturáját és atengereken túl kolóniák fantasztikus színpompáját — az hatalmas benyomásokat gyűjtöthetett hosszú, hosszú időre.

Aki először látta Velencét, ezt a csudás, kőbe vésett, romantikus mesét, aki először járt Firenze rózsabefutott palotái között, az előtt hatalmas szélesre tágul a szellemi látóhatár. Könyvek garmadáit, rajzok rizsmái nem mondanak nekünk annyit, mint a római Colosseum lesújtó monumentálitása — Pompéji évezredes némasága. És mégis a fáradt, a kimerült intellektus hiába keres itt megnyugvást, pihenést.

Tíz hónapig ott áll az ember a létért való küzdelem elkéseregett harcában, mint küzdő, vagy szemlélő, de mindig mint résztvevő. Boszszúság, irigység, harag megzavarják lassankint a legtisztább kedélyt is.

De én ésmerek egy gyógyító-fürdőt, amely elmossa az életverte foltokat. Ez az egyetlen csodakut — falu, az egyszerű, hamisítatlan falu.

Két, legfőbb három parasztszobácska, mind tágas, szellős; csinos bennük szőnyeg, firhang, csecsebecse, csak vakító fehérre kimeszelt falak, fehérre sikált deszkapalló.

Azt hittük mi pestiek, hogy Pista azért olyan sápadt, mert egyre csak leves-hus ezik és ritkán jut beefsteakhez; hogy Margitnak attól van az az örökös feje tájaldalma, hogy ninesen külön szobája és Sándor a korai felkeléstől oly sovány (az iskola nyolcekor kezdődik).

Most pedig azt látjuk, hogy házigazdánk reggel négy órakor kelnek, se roastbeefjük, se külön szobájuk — mégis vigak és egészségesek. Bár nem környékeznek Teniers-féle dévaj dőzsdőlők, sem Vautiers-szerű érzelmes vig alakok, sem pedig „snájdig” Deffregger-táncolók, mégis hatalmas, erős néptáj közepette élünk. Mennyi sok munka folyik itt körülöttünk, mennyit dolgoznak, végeznek.

Ó nagysága — aki ideges, mert hébe-korba utáná kell nézni a konyhán és nagymosáskor

hogy a vezetés jó irányban és helyes uton történjék. Így magyarázta ezt meg Pozsonyban a *gazdák embere* is, aki ugyanezt nemcsak szóval hirdeti, de tettekkel tanúsítja is. Kiváló szerencséjére nemcsak a magyar gazdaságnak, hanem az országnak is.

BELFÖLD

A miniszterelnök Bécsben. Széll Kálmán miniszterelnök a holnapi napot Bécsben tölti, ahol, mint a magyar kormány képviselője, jelen lesz az Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmával tartandó gyászmisén. A miniszterelnök még a holnapi napon visszautazik Rátótra.

A Kossuth-ünnep és a parlament. A Kossuth-ünnep dolgában gróf Apponyi Albert ma új körlevelet küldött a képviselőknek. Azt közli velük, hogy a polgármestertől érkezett értesítés szerint a Deák-téri evangélikus templomban az istentiszteleten csak azok lehetnek jelen, akik előre jegyet szereznek. Azonki fölszólítja a képviselőket, hogy jelentkezzenek a házelnöki hivatalban, akik ilyen jegyet óhajtanak. Egyben is közli velük, hogy az istentisztelet után a képviselők délelőtt tizenegy órakor a Sándor-utcai képviselőházban gyűlekeznek, ahonnan az elnök vezeti ki őket a kerepesi-úti temetőbe Kossuth sírjához.

A kiegyezési tárgyalások. A Budapesti Tudósító jelenti: Az osztrák miniszterek elutazása után dr. Meyer Róbert osztályfőnök és dr. Gruber Ignác, dr. Spitzmüller Sándor és dr. Föschl Mórle miniszteri tanácsosok Budapesten maradtak, hogy Toeplitz Alfréd államtitkárral és dr. Popovics Sándor miniszteri tanácsossal folytassák a tárgyalásokat az egyes adóknak több kategóriájáról, amelyek mind a két államot érdeklik. A tárgyalásokat vasárnap délután befejezték és a szakelődök aláírták a zárójegyzőkönyveket, amelyek a két miniszter elé terjesztettek. Vasárnap este az osztrák szakelődök Bécsbe utaztak.

A tisztviselők fizetésrendezése. A tisztviselők fizetésrendezésével kapcsolatosan sok hamis hír kerül forgalomba. Legutóbb az egyik újság „tömeges nyugdíjazások” címmel azt írta, hogy Lukács László pénzügyminiszter az egyes miniszterütemekhez átiratot intézett volna, hangsúlyozván, hogy az államkincstárba nézve jelentékeny megtakarítást lehetne eszközölni, ha egyes tisztviselőket, akik a közel jövőben amugy is nyugdíjaztatnának, már most, a fizetésrendezés előtt küldenének nyugdíjba. Ezzel a hírrel szemben a Magyar Nemzet illetékes helyről azt a határozott felvilágosítást kapta, hogy abból egyetlenegy betű sem való. Ami különben nyilvánvaló magából a hírből is, mert a nyugdíjazás, miután természetesen új kinevezésekkel járna, nemhogy jelentékeny megtakarítást, de

éppen ellenkezőleg: jelentékeny költségföbbletet okozna az államkincstárnak.

„A megtorlás pillanata.” Gregr Ede cseh képviselő tegnap Schlaban beszámolót mondott, melynek egyik passzusa minket is érdekel. Ez a passzus természetesen a kiegyezésről szól s kategorikus rövidséggel igazolja azoknak felfogását, akik kezdetül fogva hirdették, hogy Koeber a Reichsrathal nem fog boldogulni. Csinálhat kiegyezést, jót vagy rosszat: egészen mindegy. Más az, amit tőle az osztrák pártok számon fognak kérni. A schlabi beszámoló: Koeber teljes kudarcra. A cseh képviselő beszédének nevezetes passzusa így szól:

Elérkezett a megtorlás pillanata, mihelyt az osztrák-magyar kiegyezés a módomban elé kerül. Ez lesz a pillanat, amikor módomban lesz, hogy a kormányt megadjuk a halálos döfést, s talán a szerencsétlen centralista rendszernek is. A cseh képviselők egyhangúlag elhatározták, hogy azt a jogtalanságot, amelyet rajtuk 1890 október 17-én elkövettek: jóvá fogják tenni. Ha ez nem történik meg, akkor nem lesz osztrák-magyar kiegyezés. Akik oly gyöngéek volnának, hogy ennek a határozatnak nem vetnék magukat alá, azok gyávák... Ily gyáva ember Zocsek is, aki legutóbbi beszédében oly jellemtelenséggel nyilatkozott, hogy minden cseh ember csak szégyelheti magát miatta. Zocsek el van szigetelve és már nem fog sokáig sikerülni neki, hogy gyávaságával másokat is félrevesessen. A kormány fenyegetésitől nem félünk, mert rosszabbul, mint a hatvanas és hetvenes években, most se járhatunk.

A dévai mandátum. A Kuria I. választási tanácsa Páisz Andor elnökével ma tárgyalta a dévai kerületben megválasztott gróf Thoroczky Miklós mandátuma ellen beadott petíciót. A tárgyalás a szintén vádolt dr. Farkas Béla választási elnök is megjelent. Nagy Dezső, a kérvényező jogi képviselője, utalt arra, hogy a kerületben a megválasztott képviselőt senki sem ismerte, ellenben a kisebbségben maradt Réthy mint tanfelügyelő '80 év óta működik a kerületben. Elpanaszolja, hogy Baresay Kálmán főispán protegálta Thoroczky grófot, majd felszólítja azokat az eseteket, amelyek a vesztegetésekre vonatkoznak. Utána dr. Ragályi Lajos, a megválasztott képviselő jogi képviselője védelmezte meg a választást. A tárgyalást holnap folytatják.

A marosvásárhelyi népgyűlés. Marosvásárhelyen az önálló vámtérület érdekében vasárnap népgyűlést rendeztek, az erdélyi érdekelt körök részvételével. A gyűlésen Kossuth Ferenc is megjelent s a függetlenségi párt részéről résztvettek Bakonyi Samu, Gál Sándor, Sebess Dénes, Bedőházy János, Krassnay Ferenc és Ráth Endre képviselők. A népgyűlésen Kossuth Ferenc nagy beszédet mondott. Bevezető szavai

vaiban jelezte, hogy az önálló vámtérület kérdése és egyáltalán az ország közgazdasági önállóságának kérdése nem pártkérdés. Hosszasan jelezte azután a függetlenségi párt álláspontját e kérdésben s kijelentette, hogy vannak, kik szerint az önálló vámtérület és az önálló kereskedelmi szerződés megkötésének megélhetési kérdést képeznek. A vámtérület közösége és az egységes szerződések — nyomond — az ország lakói minden rétegének óriási kárára voltak. Ezután elősorolta az ország termelő lakosságának osztályait és kimutatta, hogy mind károsultak. Sebess Dénes határozati javaslatát egyhangúlag elfogadták. A Kossuth-párt a jövő pénteken Debreczenben is tart népgyűlést az önálló vámtérület érdekében.

A pozsonyi gazdakongresszus.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 9.

Két figyelemreméltó mozzanata volt ma a pozsonyi gazdakongresszusnak.

A ki- és bevándorlási kérdésben Sélley Sándor miniszteri tanácsos ismertette a belügyminiszter megbízásából a törvényhozás elé terjesztendő törvényjavaslatok tartalmát. Előadását megnyugvással fogadta a hallgatóság s ugyanígy fogja a közvélemény is fogadni. A kormány erőlyesen és okosan akarja szabályozni a kivándorlást, üldözni és kiirtani óhajta a kivándorlásra való csábítást s kivándorolt véreinkkel a tengeren túl is éreztetni óhajta a magyar állam oltalmazó és segítő kezét. A bevándorlás dolgában a közgazdasági vagy erkölcsi szempontból káros elemek bözönlésének ellenőrzése, a települési engedélyek megnövekedése, az idegen honosok nyilvántartása s a határrendőrség állomósítása van tervbevéve. A szabályozás semmiféle kivételes jellegű nem lesz és természetesen távol tart magától minden felekezeti irányzatot.

A másik érdekes mozzanat gróf Károlyi Sándor előadása volt. A gróf ur a fogyasztási és értékesítési szövetkezetek akarta védelmezni. De buzgalma elragadta és nem csupán a saját ügyét védte meg, hanem meg is támadta a magyar kereskedelmet. Folyvást a kereskedelmekönvéseiről beszélt és az ország kiskereskedőit per sundambundam az uszora vádjával illette. Beszédjén egyáltalán agresszív hang vonul végig. Hol leccszette, hol rendentastította, hol fenyegette a kereskedőket. Közben sürin mondott elni saját magának. Így például megfelekedve arról, hogy a szövetkezetek érdeműl a versenyt jelölté meg, azt követelte a falusi szatócsoktól, hogy ne tőrjék falujukban új szatócsok meglepedését, pedig az új szatócs versenytársa lesz a réginek és emezt jobb és olejobb portéka árusítására kényszeríti. Aztán meg azt az ígretet is tette a gróf ur, hogy mindjárt kevesebb fogyasztási szövetkezet fog alakulni, ha a szatócsok megfogadják az agrár tanácsot. Már most vagy üdvös a fogyasztási szövetkezetek intézménye vagy nem. Ha nem, miért propagálják őket? S viszont, ha igen, miért, teszik ter-

még a vasalót is meg kell fognia — itt önkénytelenül elveszti magával hozott ingerültségét — amikor látja, hogy milyen könnyű, milyen rest az ő élete ebben a környezetben. Csakígy van a nagyságos ur és a serdülő gyermekek. Mindannyian mint egy tükörben látják azt a sok előnyt, amelyet az élet mintegy az ölükbe hajított és jóleső elégtűtség fogja el őket. Mindannyian akik a városban teherhordó kuliknak képzeltük magunkat, akik zugolódunk és morogunk — egyszerre tudatára ébredünk annak, hogy tulajdonképpen mennyire kiváltságot könnyű életű urak vagyunk. Es erre szükségünk van — ez jót tesz nekünk. Halásak vagyunk a jószágos gondviselés iránt és e hálaléret acélos fűrdővé válik, amely megerősíti, megfijítja kedélyünket.

Egy szellemes francia Madame Bovary-ról irt tanulmányában bovaryzmusnak nevezi korunk legújabb betegségeit, az akarat és képesség közötti szakadást. Erre a betegségre nincsen más ír, mint a — falu.

Ennek a szakadásnak nincs jobb föltozója — a szükségnél. Ha megérett a buza — le köll kaszálni, ha lekaszálták — be köll hordani, ha behordták — ki köll osepelni... A földműves nem választhat akarat és képesség dolgában — nekie köll. Ezért aztán el is kerülő őt az a sok visszászági szomorú- és vigjáték, amely oly színesen tarkítja a mi életünket. Osmer ő is gondot, betegséget, halált, de ő nem tölthet vele sok időt: el köll készülnie.

Ki nem ösmeri a „Költemények prózában” öreg parasztságnyát, aki elvesztette egyetlen felnőtt fiát és fájdalomtól, gondtól leverve haza támozog: megenni a levest, aki a földbirtokos nejének — ki a látszólagos érzéketlenségen megütözik, azt feleli röviden: Hisz már meg volt szóva. Mit is tudhatta az előkelő urnó, milyen értékes, drága fűszer az a pár szem só, hogy hogyan kell azzal takarékoskodni, gazdálkodni?

Hogy is sejtethet meg olyan életviszonyokat, ahol a pár sószerem miatti gondoskodás megzabolazza a legféltetlenebb fájdalomt?

Az öregasszony tragédiáját a fanyar szükségre való utalás csillapítja le. Amit Turgenyev itt megkapó egyszerűségben ad nekünk elő — az polgári életünk minden pillanatában megnyilatkozik. A munkásnak, a fáradtaknak, a gondterhelteknek sem érkezése, sem öröme nincs a flirt komédiájában, a féltékenykedésben és egyéb semmisségekben — amelyekkel az időt el szoktuk ütni. Így azután a szerény falusi egyszerű bájai tanulságú és élvezettű lesznek.

Hát még ily természetáldotta, pazarul díszített helyen, mint Dömös.

Pilis-Maróttól Visegrádig bájosan festő hegyek körláncza zárja el a szemhatárt és erdőmező, az úde-friss zöld minden árnyalatában pompázó koronázó palástként, gazdag völgyrácokban omlik alá a Dunáig. A folyó pedig nyájias szerelmesen cirógatja bársnyos szegélyét.

Különben azonban Duna apó nem éppen akatos Amoroso, nem rakoncátlan Leves ifjú; nyugodtan, resten hömpölyögnek tova zölde-fakó haljai. Csak amikor a nap leáldozik, akkor kezdődik esti pásztortájkája... A hegyek ormai vörös, sárga, lila tűzben égnek, ragyognak, minden él, rezeg, remeg, összefolyik, a felhők fantasztikus alakot öltönek és meszerű színeiknek büvös színtájéka a folyó vízében tükröznek vissza. A jó öreg lassanként neki tűszedik, kék és vörös fonny ragyog fűrge szemében és a víznek színén osodás bőségekben ragyog a tömöntelen ezüst és arany....

Mi pedig, egy alig ösmert falu szerény lakói, napról-napra élvezük ezt a csodás színtájékat, akárcsak a Grand Hotel de... terraszánc elkényeztetett törzsvendégei. Mily szépek is a hegyek és dombok, amint szegénylősen kacérkodnak a gyönyörtől ragyogó folyammal...

A folyam partján ökrök csordái legelnek és száz meg száz gögöliba élvezi az esti fűrdőt. Közbe-közbe meztelen pásztorgyerekek, akik kiáltozva, játszva ugrálnak a parton és vízben, kiegészítik ennek a csodás tájéknak képét. Ez az egyedüli helyes staffage ehhez az esti hangulathoz.

Mi nyaralókjé egész kis kolónia vagyunk. Se plageunk, se korzónk, nem is igen ismerjük egymást. Aki Dömösre jön, azért jön, hogy egyedül legyen. Ez mindenkitől szentül respektált csendes megegyezés. Az urak fehér vászonruhát hordanak és kék zubbonyt, amelyen tekintélyes számú festékfolt tündöklök. Ezek a dömösi festők, akik felfedezték a Dunapartnak ezt a csodás gyönyört és valóságos magyar Barbison csinált belőle. Négyen vannak itt a legjavából. Örakhosszat ott ülnek a szabad természetben plein-airt dolgozni — tanulni. Mindannyian érett, komoly művészek: Kernstock Károly, Keményffy Jenő, Kann Gyula, Márk Lajos. Komoly hangzású nevek; elvitathatatlan tehetség mindeik — és mégis mily kicsinynek érzik magukat a természet nagy megnyilatkozásaival szemben, hogy megvakulnak az árnyék és világságosság tükaitól ők, akik annyit hallgatják újra meg újra a természet nagy csendjének néma zugását, — vetik vászonra — Szépséget.

Ha látja az ember Kernstockot, a szöke dalt szeptikus aperceivel, amikor hallja, mint gonyol és nevet mindenben, nem képzelné, milyen ünnepélyessé válik az esthajnalban, milyen megilletődött ájtatosan követi szeme a fáradt, hazatérő munkásokat. A női tavetti legfinomabb finesszel környezi Márk Lajos a társaság legszébbjeit, — és Dömösön néha elmélázik ügyetlenül ballagó parasztleányok szétterpeszkedő, keményre vasalt szoknyái láttán.

Innen hozza Keményffy Jenő életképeinek bájos üdeségét, itt gyűjti össze évről-évre a munka szépségeit. Itt találja meg Kann Gyula finoman megrajzolt postuk tájképeinek sujtóit.

jesztésüket függővé a szatócsok viselkedésétől? Egyáltalában furcsa volt e beszédnek hangja is, okfejtése is. Elénk vitákra fog okot szolgáltatni és lesz még alkalmunk reá visszatérni.

A pozsonyi kiállításon folyó VI. országos gazdasági kongresszus, melyet tegnap nyitottak meg, ma három szakosztályban folytatta tanácskozásait a pozsonyi ev. ref. teológia-akadémia épületében. A gazdasági közönség nagy érdeklődése a mai, második napon sem csappant meg s a kongresszusi üléstermek zsúfolásig megteltek.

(A kivándorlási szakosztály.)

A pozsonyi gazdasági kongresszus kivándorlási szakosztálya *Bedő Albert* elnöke alatt tanácskozott, aki megnyitotta a szakosztály ülését, jelentette, hogy *Sálley Sándor* miniszteri tanácsos van megbízva a belügyminiszter képviselével és hogy napirend előtt szólni kíván a kivándorlás kérdésében a belügyminiszter nevében.

Sálley Sándor ug véli, hogy az általa nyújtandó felvilágosítások valószínűleg rövidde teszik a vitát. Erínti, hogy *Szell Kálmán* miniszterelnök rendkívül érdeklődik a kivándorlás kérdése iránt, amely érdeklődése már a trónszékében is visszatükröződött. Fel-sorolja az intézkedéseket, melyeket a kivándorlás ügyében a miniszterelnök tett. Szól arról a gondoskodásról, melylyel a belügyminiszter a már künn levő magyarok iránt viselkedik. Sokat tett a miniszterelnök, az államkincstár jelentékeny megerősítésével, a visszavándorlás elősegítésére s ma már százak jönnek haza államsegéllyel. Tudja a miniszterelnök, hogy eskis törvényhozási uton lehet a kivándorlási kérdést rendezni. A javaslat immár kész és csak azért nem hozatott nyilvánosságra, mert a miniszterelnök kívánta a kongresszusok leszűrdött véleményét ismerni. Jelzi, hogy már is sok kongresszusi megállapodás jegeesedik ki a javaslatban. Szegénység, esabítás, kalandvágy a főokai a kivándorlásnak, mint ezt a kongresszusok dokumentálják. Fejteti, hogy miként esabítják a kinnlevők véreiket a kivándorlásra. Konstatálja, hogy a kivándorlás nagy mértékben növekszik. Ezt csökkenteni és helyes irányba kell vezetni törvényhozási uton. Igaz, hogy a kivándorlók sok pénzt küldenek haza, de ezen a pénzben nincs áldás, mert ennek a pénznek roppant nagy ára van. A pénz távolról sem kárpótolja a honvédelem, az állam és a magánosok veszteségeit.

Ismerteti azt az erkölcsi veszteséget, amit a hazától való elszakadás, az idegen tanokkal való szaturálás szül. A kivándorlók rendezetlen lévén, a kivándorlók magukat szökevényeknek tekintették, akik áldozatul estek a kivándorlási ügynek. Fél kell használnunk minden eszközt a kivándorlás csökkentésére és a kivándorlók gondozására. Ezt törvényhozási uton kell eszközölni, a gazdasági és ipari bajok gyógyításával, amiben különben az egész kormány buzdogn munkálkodik. Üldözni kell az ügyöket és esabítokat. (Helyeslés.) A kivándorlást teljesen elnyomni nem lehet. (Ugy van!) A kivándorlási törvényhozási rendezésre taxatív sorolja fel a kormánytól már készre levő javaslat főbb elveit és áttérve a javaslatra, a kongresszus nagy érdeklődéssel mellett fejteti annak egyes pontjait. Így szükségesnek tartja a kormány, hogy bizonyos korlátok mégis állítsanak fel. Többek közt állami és családi kötelezett-

Otthon érzik magukat itten, a szépségnek és az igazságnak közvetlen közelében. Vissza is térnek évről-évre.

Itt nem zavarja meg az őszinte beszéllet természetét a „szépsítő egyesület” nyilvános keretek szépségflastromával, itt csak — természet van — pusztá természet. Mert a parasztnak — az őszinte természet durva fiának munkája az, — természet, tiszta, őszinte természet. Az a sok takargató flastrom, amelylyel az embert be akarják takarni a divatos fürdők hibáit — ritkán szépek. A természet hivatott papjai — a művészek jobb szeretik a szegény ember kék „lajbi”-ját, fehér vászon-gatyáját.

Ha olykor-olykor idegent látunk, akkor bizonyára éleszterén bár, de unalmasan vannak fölöltözve — és mi még biztosabb — ök maguk hosszúak és szőkék. Ezek a turisták; rendezen németek. Különös a germánoknak ez a már Tacitusnál megemlített mozgás vágya — amely Dömösre is elhozza öket. Két-három órányira ide van a Dobogókő. Oda törekednek, hogy láthassák a kilátást, mert hisz ott még kocsmá sincs és aki elfelejtene jól felszerelni a „Rucksack”-ját, az kenyérral, tejjel s krumplival csillapíthatja az étvágyát. A mi derék honfitársainkat éppen ez a meggondolás indítja arra, hogy inkább Maroson és Visegrádon állapodnak meg jó kozst mellett, paprikáscsirkére.

Dömös pedig továbbá is marad az elrejtett ibolya, ha a turista-könyv oldalakon át regél is csodás szépségéről és a történet könyve per longum et latum mesél is Béla királyról és a bedólt trónusról.

Dömös marad, ami volt, a nyugodt, egyszerű falu, ahol olesón és egyszerűen élünk — és ahol a legértékesebb jószág belső megnyugvásunk és derült kedélyünk, melyet itt mindig megtalálunk és egy időre meg is tartunk.

segek lerovása elől kivándorolni nem lehet. Tervben van, hogy 18—21 évig eskis illetékes katonai hatóság engedélyével lehessen kivándorolni, ami a végrehajtási rendelkezés alapon körül lesz írva. Rendőri és igazságszolgálati okok szintén meg fogják gátolni a kivándorlást, a tervezet gondoskodik a kiskorúak védelméről, a teljesen vagyontalannak megóvásáról, a kivándorlásról. A tengerentel tervezet telepítésre a tervezet nem enged kivándorlást és el lesz rendelve, hogy minden kivándorlónak külföldi utlevéllel kell bírnia. A tervezet kötelességvé teszi a kormánynak, hogy kivándorlási területekről érdeklődőknek alapos információt adjon, amit megbízható és államilag ellenőrzött magánvállalatok teljesítenek. A tervezet szerint a kormány fel fog hatalmatlani, hogy egészségügyi s egyéb veszedelmekkel járó országban a kivándorlást oly utra terelje, melyet ellenőrizhet. Ez a finnei irány. A kormány a szállítási vállalkozásokat a legszigorubb állami ellenőrzés alá helyezi, mi kizárja a csabítást és visszaélést. Tilos lesz büntetés terne alatt hirdetéssel csabítani.

Külön intézkedés tárgyat képezik a szállító-vállalatok és a kivándorlók jogviszonyainak szabályozása. Rossziszemű kiszállításnál a kivándorlót köteles a vállalat ingyen visszazárlatni. A törvénytervezet külön kivándorlási alapról is gondoskodik, mit az utlevéllel mérsékeltan felemltet díjaira vállalkozók járuléka teretnek. Ez az alap humanitárius, hazafias és kulturális munkásság táplálója lesz. A kivándorlási ügy hatóságai lesznek: a belügyminiszterium, ugyanon kinevezendő külön ügyosztályai; a kivándorlási tanács, miniszteriumok, iparkamrák, az O. M. G. E. és iparosok csoportjából. Ez tekintélyes véleményező fórum lenne. Közömbös és az országban kivándorlási biztosok állítanak, kik a törvény végrehajtását ellenőrzik. Tengerentel a konzultások kötelességvé tétetik a kivándorlókra beható gondot viselni. A tervezet büntető határozatai között fontos a esabításra vonatkozó intézkedés, mely a hirdetések is bünteli, továbbá a notórius esabítók magánlevelezései ellenőrzésére is kiterjed. (Zajos helyeslés.)

Bevándorlási törvényt csinálni nem lehet, de közgazdasági, vagy erkölcsiileg veszedelmes elemeket lehet és kell ellenőrizni. Az erre vonatkozó törvénytervezet kész. Alapelve az, hogy a bejövetele szabad, de a szállásadó köteles az illetőt bejelenteni. A közszék eddigi széleskörű joga a letelplés engedélyezése körül megvonatik és ez a rendőri hatóság ruháztatja. Köteles a bevándorló igazolni, hogy sem községnek, sem államnak terhére nem lesz. Az igazolás véghatárideje ugyanaz nap. Ha a külföldi jogos kiogás alá esik, a rendőrség távolítja el. Az idegenek-küln tartják nyilván. Főis-orolja ezután a büntető-határozatokat.

A harmadik törvényjavaslat szól a határrendéségről (Helyeslés.), amely az állam és egyének védelmére az autonóm jogok épségben tartásával megállapított körzettelük bír.

Végül szóló kijelentette, hogy mindenmü és irányu felvilágosítást szivesen ad meg. (Eljenzés.)

Hosszabb vita indult meg *Sálley beszéde* után, amelyben *Nyegre László*, *Eröss Rozsó* és *Buday Barna* vettek részt. A szakosztály egyhangúan elhatározta, hogy a földbirtokosokat és munkaadókat ilöihija, hogy érdemes eselödeiket a saját költésükre biztosítsák, továbbá ilöszölitja a nép közeletlen vezetöit arra, hogy az intézmény közhasznu öajjáról az érdekelteket ilövilágosítsák.

Ezután *Mérey Lajos* terjeszti elő javaslatát, amelyben védelmi intézkedéseket kér. melyek lehetővé teszik a nemzetiségű vidékeken árverés alá kerülő birtokok megszerzését az államkincstár által oly öből, hogy ezek vételárának törtesítés kölcsön alakjában leendő hitelhezse mellett hazafias ösaladók birtokba kerülhessenek. A javaslatot a szakosztály általános helyesléssel fogadja. Méreynek azt az indítványát, mely a nemzetiségű igaztöknak az ország területéről való kiállítására adna jogot, a szakosztály hosszas vita után nem tette magávé.

(Az ipari és értékesítési szakosztály.)

Ez a szakosztály *Szechenyi Imre* elnöke alatt tanácskozott. *Rubinek Gyula* országgyűlési képviselő ismertette szakzerü előadásában a kiegyezés kérdését s határozati javaslatában annak kimondását kérte, hogy a kongresszus csak olyan kiegyezést tart elfogadhatónak, amely az ország gazdasági érdekeit védi minden irányban. A javaslat nagy sulyt helyez az állatforgalom szabadságának megóvására, a magyar ipar szabad fejlesztésére. A nyerstermelés védelmére legalább azt a védelmet kéri, melyet a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége 1900. évi május 6-iki nagygyűlése megállapított. Az örlési engedély és határforgalmi kedvezmények elejtéséhez határozottan ragaszkodik.

Mérey Lajos stílusos módosításai után *Károlyi Sándor* szól, aki szerint a gazdaságsadalom legnagyobb részének mindig az volt az álláspontja, hogy a közös vámtérület alapján igyekezzenek az ország gazdasági érdekeit előmozdítani. A maga részéről elöfogadja a benyújtott határozati javaslatot, mert ez természetesen következménye a helyzetnek és bizonyos fokig idomlás azokhoz a tárgyalásokhoz, amelyeket mi nem tudunk, amelyeket csak sejtünk, hogy azonban ezeket a tárgyalásokat nem ismerjük, hogy a kormány e tekintetben nem nyilatkozik, azért nem tudná rosszalását kijejezni, mert a kormány, ha nem nyilatkozott, bizonyára csak taktikai okokból tette. Lehet, ha majd ismerni fogjuk a tárgyalások eredményét, lesz önkünk a kormánynak szemrehányást tenni, de most nem szabad belenyúlni a kormány működésébe

s nem szabad rossz néven venni a kormánytól, hogy eddig nem nyilatkozott; épp azért ismétli, hogy a benyújtott határozati javaslat 4-ik pontjára vonatkozólag előterjesztett indítványhoz hozzá nem járul. (Helyeslés.)

Barta Ödön ug véli, hogy ilyen nagyfontosságú kérdésben nem volna szabad a nyilvánosságtól ideini és olyan javaslatokkal járulni egy kongresszus elé, amelyek en bloc való elöfogadása esetleg súlyos következményeket vonhat maga után egy egész nemzet életének megalgatóására nézve.

Rubinek javaslatát a szakosztály *Mérey* pótllásával fogadta el.

Az osztály ezután a mezőgazdasági szesz- és cukoripar fejlesztésének kérdésével foglalkozott és elöfogadta *Bujanovics Gyula* javaslatát, amely a többi közt azt kívánja, hogy mind a két iparágna jövöre a iósuly a kisebb üzemi mezőgazdasági gyárakra fektendő és hogy a szeszkontingensből nagyobb évi mennyiség jusson az újabb mezőgazdasági szeszgyáraknak. — *Szalassy Zoltán* előadó az élelmiszerek és élevezeti öikkek értékesítése tárgyában terjesztett elő javaslatokat.

Azután *Károlyi Sándor* mondott figyelemkeltö beszédet a fogyasztási szövetkezetek védelmére.

Mint a vasutépítést, ugymond, amely tönkreteszi a fuvarosokat, ugy a szövetkezeteket is a közjö szempontjából kell megítélni. Nem szabad tehát akadályozni azok fejlődését, mert a közjö ezek sokkal nagyobb mérvben mozdítják elő nálunk, mint nagyon sok helyen a vidéki szatócs és ezért a jövöbeni alkalisok egyik iófaktorra a szövetkezet mozgalom lesz. A szövetkezesek a jövö. A liberalizmus a szövetkezeti eszmet fogja mindinkább fegyverül használni a szocializmus ellen. Fölemliti az amerikai Unió elnökönek beszédét a maga állításának védelmére és hangsulyozza, hogy az agráriusok, midön a szövetkezeti eszmet hirdetik, nem akarnak a kereskedelem ellen iótháborut indítani. Csak azt akarják elérni, hogy a szövetkezetek, a működésük által megszürtt verseny által a sok helyen rosszá fajult és perverz kereskedelmi szokásokat visszassorítsák és helyes medrükbe tereljék. Ezt akarjuk az értékesítésnél, a fogyasztásnál és hitelnél egyaránt. A kiskereskedelmet szánalni akarjuk, ugymond, a verseny által, mely ma vidéken a kereskedök között vagy egyáltalán nem, vagy alig létezik, mert az összbeszélés a divatos. Csak elhiszik, ugye bár, a magyarországi szatócsok, hogy öket a szövetkezetek nem fogják kipusztítani. Hisz erre képtelenek vagyunk, de azt mégis higgyék el, hogy nem fogjuk túrni továbbra is tulkapasait. Beismertük, hogy a kereskedelem a szövetkezetek fölött mindig előnyben lesz, mert aglishebb a szövetkezeteknél, amelyek természetükönél fogva nehézkesek. Ellenben előnye a szövetkezeteknek a kereskedelem fölött számos esetben az üzleti szölsőség.

Majd rámutat a *Hangya* kezdetleges eredményeire és azt mondja, hogy kár annyira megrémülni e kezdetleges eredmények láttára és annyival szépséggel fogadni a fogyasztási, netán majd az értékesítési szövetkezetek terjeszködését s ezeket ugy állítani oda, mintha ezek a szövetkezetek lennének ökai annak a nagy pusztulásnak, amely a falusi kereskedök között utöbbi időben állótárog észlelhető.

Magyarország fogyasztó-közönsége meguntja a rossz minőségű árukat, a rossz mértéket és a magas árakat, valamint a visszaélést minden nemben, a becsapásokat és uszoráskodást, amit vele szemben kereskedök és nem kereskedök, keresztény és aszó ököit.

A végén is ez a közönség a saját maga káran számitani tanult és rendre fogja utastani a tulkapást a versenyyel és a mindjobbban ördögöz közeletmény hatalmával.

Azaz a versenyyel fogunk gyözni, mely a kereskedelem alap-elemét képezi máshón, de amely ellen a kiskereskedök és ezek élén a kereskedelmi kamarák valóban a hazai kereskedelem nem igen nagy diszere kikelnek, a szövetkezeti boltok betöltését pedig nem szögyenylik követelni.

Ha a fogyasztási szövetkezetek létesítése által egyedül azt örnök csak el, hogy a kereskedelmet mérséklik oly esetekben, amikor tuldrága vagy rossz mértékű, rossz minőségű árut szögláltat ki: földadatlaknak ez által is már nagyon megfelelt. De különösen áldosság válik ezek működése az által, hogy a kereskedök boltjából ki fogjuk küszöbölni az uszorás üzleteket, melyeknek minden nemei némely vidékeken sok esetben éppen ezekben a boltokban benyolittatnak is.

Hogy ezt elérjük, nem szabad eltitáni a szövetkezeti boltokat, söt ellenkezöleg, szaporítani kell azokat; mert eskis a szövetkezeti boltok ötlöle korlátozza a minden irányu tulkapást.

Ha a szatócsok segíteni akarnak magukon: javuljanak eljárásaikban, módosítsák kereskedelmi szokásaikat. Ha nekem akarnak hinni, álljanak össze a kiskereskedök és alkalisanak maguk között szövetkezetet, amelyeket után szereznek be áruszükségleteiket, tartsanak, ha arra képesek, egymás között nagy ellenörzést, boycottálva maguk közüli azt, ki a testület híret röntja, ne engedjenek tul sok kereskedök letelpegni egy lauban, s ha mindezeknek eredménye lesz, nem kétem, hogy még sokkal kevesebb fogyasztási szövetkezet fog évenként alakulni, mint eddig, mert hiszen csak a kénszer vezet ilyen alakulásokra. A szövetkezeti mozgalom sehol meg nem benóitotta a közvetítő kereskedelmet, hanem visszaéléseit mérsékelté és helyesebb eljárásra szorította. Ezt akarjuk mi elérni!

Ajánlom tehát a béke kedöért, hogy a kereskedök körök ne álljanak ellent ennek a mozgalomnak, amelyet ilórtározatni amugy sem képesek. Ezzel a hlyezettel számolnia és ehhez alkalmazkodnia kell a józan kereskedelmeknek is, ha felisméri helyzetét.

Roosevelt az előbb említett beszédében még valami figyelemre méltót mondott. Mint már említém, ö nem helyeselte a trustok betöltését, melyet töle sürögtek, hanem igenis helyeselte azt, hogy ö, ahol

a trust a közérdekkel ellentétbe jut, ott az államhatalomnak a beavatkozásra joga legyen.

Ennyit kérek magam is.
Ha vállalatok pénzintézetek, részvénytársaságok, az egyesek, ha a közérdek ellen vétenek, megrendszabályozandók.

Idé hasson a törvényhozás, főképp pedig a közszellem fejlődik ebben az irányban.

A mi munkánk a társadalmi béke munkája. Nem pedig osztályharcra hívás. Népiük megmentését akarjuk és erre első sorban a művelteket, a vagyonosokat hívjuk föl, mert a mentés eme haszafias munkája a vagyonos menti meg az osztályharcot, mely bekövetkezik, ha minden változatlanul tovább úgy folyik, mint idáig.

A liberális demokráciát menüsk meg, mert így haladva, a szociális demokrácia felé megyünk, vagy ha ez mégis nem így történik és elfojtanak a sikereken az osztályharcot, fokozódik majd a kivándorlás, mely nemzeti súlyedésünket mutatja.

(A birtokpolitikai osztály.)

Makkfalvy Géza elnökle alatt tartotta tanácskozásait a birtokpolitikai osztály. Az elnök megnyitó beszéde után *Forster Géza* tartott előadást, amelyet abban a határozati javaslatban foglalt össze, hogy az Országgyűlés mozgalmait a kormány bevonásával egy tisztán agrár célokat szolgáló bankintézmény létesítésére. A javaslatot elolgozták.

Gróf Zsilinszky Róbert határozati javaslata az új adótvörvényben a következő elvek lefektetését kéri: Az adót lehetőleg a jövedelmek szolgáltató tárgyra kell kivetni, nem pedig a jövedelmek élvező személyre. Egy és ugyanazon jövedelem, ha nem cserél tulajdonost, csak egyszer adózhatandó meg. Semmiféle jövedelem az adóztatást ki ne kerülje. Minden nagykorú egyén fizessen egyenes adót. Az üzemadónál, az alkalmazottak adójánál és a jövedelmi adónál egy, mondjuk 600 koronás létminimum állapítandó meg, mely után az adónak csak fele esedékes. Az olyan jövedelem, mely akár ingó, akár ingatlan tárgyból ered, jobban megadóztatandó, mint a kereset.

Ezután az egyes adóemre vonatkozó javaslatokat terjesztett be, amelyeket az osztály magáévá tett. Azután következtek a *birtokszerszés és konszerválásra vonatkozó javaslatok*.

Dr. Baross János előadó egy állami telepitési akció szükségét hangsúlyozta, azonban szembeszáll az a véleménynel, hogy nálunk nincs alkalma a parasztnak földhöz jutni; sehol a világon nincs olyan földindulás, mint nálunk, 1900-ban 18.000 telekkönyvi birtoktestet árvereztek el 41 millió korona értékben. Az árverések száma főleg az utolsó években növekedett, épp úgy a szabadkézből történő birtokterkeztetés is. Nálunk nem az a baja a parasztnak, hogy nincs neki föld birtokot venni, hanem az, hogy nincs mivel. Ezért kell az államnak beletnyulni a birtokforgalomba. Határozati javaslatában kéri, mondja ki a kongresszus, hogy 1. Kivánatosnak tartja az állami telepitésnek mielőbb nagymértékben megindítását és e mellett azt is, hogy telepitési célokra első sorban a végrehajtás alá kerülő birtokok használatosságát. 2. Nagyobb birtokok parcellázásánál középirtokú telep is alkalmasság. 3. Kérje föl a kongresszus a földmivelésiügyi kormányt, tartson szaktanácskozást azon módok megvitatása céljából, amelyek hivatva lennének az új telepes birtokok fennmaradását biztosítani. 4. Létesítendőnek tartja a hometeadót. 5. Kivánatosnak tartja a birtokminimum megállapítását. 6. A mai magyar örököségi jog megjelölés módosítását.

A javaslatot *Gorove László, Barta Ödön, gróf Zsilinszky Róbert, Jeszenszky Ignác* szólották, mire a szakosztály azzal a módosítással fogadta a javaslatot, hogy az új földterhementesítés keresztülvitelét állami közbenjárással szükségesnek tartja. Szükségesnek tartja továbbá, hogy a magyar föld eddigi terheire nézve hivatalos statisztikai kimutatások tészenek közzé.

Végül az *uzsora-törvény* reformjára vonatkozó javaslatokat tárgyalta a szakosztály és elfogadta *Dömötör László* előadó javaslatát, amelyek az uzsora szigorú megrendszabályozását célozzák.

Egyházkerületi közgyűlés.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, szeptember 9.

Az ágostai hitv. evangélikus bányakerület évi közgyűlése ma kezdődött *Sárkány Sámuel* püspök és *Zsilinszky Mihály* felügyelő elnökle alatt az egyházkerületi közgyűlésnek élénk részvételével. A közgyűlést, amelyet tisztiszelet előzött meg, *Zsilinszky Mihály* világi elnök nyitotta meg nagyszabású és nagyérdekű beszéddel. Ez a beszéd ugyanis kiterjeszkedett az 1848. XX. t.-c. végrehajtás érdekében megindult mozgalomra, mind az tehát, amit *Zsilinszky* erre vonatkozólag mondott, a szónok előkelő hivatalos állásánál fogva joggal tekinthető a kormány álláspontjának:

Beszédben kiemeli a szónok, hogy a mai társadalmi viszonyok között szükséges az ösztatás. A mult esztendőben nagyobb hullámokat vetett fel egyházi életünk, melyek mutatják, hogy valamint a társadalmi, úgy az egyházi életben nagyon sok és nagyon fontos ügy volt, melyek lanyhaságra mutatnak. Nem akarja a heyzetet sőtét szneketben festeni, de nagyon tart attól, hogy ha nem csoportosulunk ügyeink körül, féő, hogy nem leszünk képesek egyházunkat fejleszteni és lenntartani.

Attérve az egyház külső viszonyaira és az 1848. XX. t.-c. végrehajtására, a következőleg szőlt: Ime, előttünk áll egész nagyságában a változott új viszonyok miatt életelővő vált fontos kérdés: az állam és egyház közötti jogviszonyok végleges rendezése, mely a lefolyt évbén az 1848. XX. t.-c. végrehajtásának erősebb követelése alakjában merült fel. Kétséget nem szenved, hogy ez nemcsak a magyarhoni ev. protestáns egyházaknak, hanem az egész magyar nemzetnek egy legnagyobb és legnehezebb kérdése, mely a nép millióinak igen fontos anyagi, szellemi és erkölcsi érkeivel áll szoros kapcsolatban, — mely kérdéshez tehát könnyűvel kézzel nyulni nem szabad.

Ennek a kérdésnek szerencsés megoldásához nem csupán erély és lelkesedés, hanem kiválóan körültekintő óvatosság nagy tapintat és bölcsesség kívánatik. Mert ime, a mindennapi tapasztalás mutatja, hogy ezen a téren könnyebb előidézni a harcot, a bizalmatlanságot s ennek gonosz kísérőjét, a gyanúsítást, mint az óhajtott jó eredményt.

Ötvennégy éve annak, hogy a szóban levő törvény meghozatott, és még ma napig sincs végrehajtva! Mért? Vajton azon nagy idők törvényhozásáról lehet-e tevéleni, hogy a törvényben kitejezt viszonsági elveket nem akarták volna végrehajtani? Vajton csupán az utódok gondatlanságán mult-e, hogy a végrehajtás felszabad lefolyása alatt sem történt meg? Nem a gondatlanságon, nem is a jóakaraton mút a dolog, hanem a bekövetkezett viszonyok hatalmán, melyek erősebbek voltak az egyes emberekéknél.

Az elérendő célra és az óhajtosokra nézve egy hajszálnyit különbség sincs közöttük; de a végrehajtás módozataira nézve, ahány ember, annyi a különböző felteleg.

S ebben látja *Zsilinszky* a legnagyobb bajt, a legerősebb akadályt. Egyetértés nélkül nagy elveket megvalósítani és jó törvényeket alkotni nem lehet. Hangsúlyozza azt a történelmi tényt, hogy a protestáns egyház szabadságát, jogegyenlőségét és viszonságát biztosító alapelveit soha sem vitta ki csupán az evangélikus rendek hősiessége és bölcsesége, hanem kivitta velük együtt a többségben volt katolikus vallás szabadelvű és igazságszerető hazafiának és államférfiaknak segítségével és egyetértésével.

És ebben a történelmi tényben — ugymond — nagy tanulságot és biztos utmutatást lát a teendőkre nézve. Ma is csak így egyetértés útján lehet célhoz jutni, és nem másképpen. Ma is csak úgy boldogulunk, ha sikerül a közvéleményt, a kat. polgártársakat és a nemzetet és annak kormányát meggyőzőnünk ügyünk igazságos és törvényes voltáról. A mai kormány teljes jóakarattal van ügyünk tránt. Segélytí fokozatosan iskoláinkat, papjainkat és tanítóinkat; sőt a mostani valóság és közoktatásügyi miniszter, *Wlassics Gyula*, a jelen évi költségvetés tárgyalásakor azt is kijelentette, hogy nem zárkózik el annak komoly megfontolásától sem, hogy a költségvetésbe évenként felvéteit szőkölt javadalmaszt nem volna-e helyesebb és célszerűbb egy törvényvel meghatározni. Természetesen csak akkor, ha erre a kelő adatok a kezében lesznek, ami eddig még nincs; mert a hivatalos protestáns egyházak azokat még nem gyűjtötték össze.

Zsilinszky beszédének további folyamán figyelmezteti a gyűlést hogy ma mindig csak szegénységünket és az államsegély telemelését fogjuk emlegetni, ezáltal könnyen hamis feltevésekre is adunk okot, mintha az egész mozgalom csak a pénz érdekében indult volna meg. Nekünk — ugymond — magasabb szempontból kell a kérdést feltegnünk. Itt nem annyira pénzről és dotációról mint inkább örök érvényű nagy elvek megvalósításáról van szó. Itt nem önző, jogtalan követelésről; nem is a római katolikus egyházi célokra szolgáló vagyon elvételéről vagy kapcsi megosztásáról, hanem a mult századok mostoha viszonyaitól történelmileg kifejlődött oly jogtalanságok és igazságtalanságok megszüntetéséről van szó, melyek a jogegyenlőség és viszonság elveivel homlokegyenest ellenkeznek; a teherviselést túrtelemű teszik s éppen azért veszélyeztetik az ország lakosságának békejét és nyugalmát.

Örök dicsőségét fogja képezni *Deák Ferenc*nek az a legutolsó beszéde, melyet ezeltől 30 évvel a parlamentben emondott, és amelyben nagy vonásokban ezen kérdést megoldásának módozataira is kiterjeszkedett. Ő, a katolikus szabadelvű államférfi, figyelemet bennünket a kérdés nehézségeire; de egyuttal az egyenlenségből eredhető veszedelmre is. Szivemből óhajtom, hogy midőn az 1848. évi XX. t.-c. végrehajtásának módozatait telett fogunk tanácskozni, azt azon higgadsággal és bölcseséggel tegyük, melyet a tárgy nagy hordereje és sikere megkíván.

Végül az év folyamán elhunyt nagyérdemű *Karsay Sándor* püspök, *Győry Elek*, *Haász Sándor* és *Lisza Kálmánról* való kegyeletes megemlékezés után üdvözli azokat a jeles férfiak, akik az elhunyt helybén léptek, jelesül *Darányi Ignác* és *Hegeudis Sándor* ev. ref. főgondnokokat és *Láng Lajos* esperes leügyelőt, akik ő felsége a kereskedelmi tárca vezetésevel bízott meg. — s ezzel a gyűlést megnyitottnak jelentette ki. (Élénk éljenzés.)

Ezután felolvasták a püspök évi jelentését, amely felelmit, hogy nem régen egy római katolikus püspök, a protestántsizmusról lévén szó, azt mondotta, hogy a protestánsok ügye nem más, mint végődés. *Sárkány* püspök nem tudja, mire vonatkozta a római katolikus íőpap az ő szavait. Az anyagiakban a protestáns egyház csakugyan vergődik, de szellemekben mégis tiszta és célirányos vergődést vezeteltve, törekszik mindig magasabb fokélyre.

Több bizottság kiegészítése után a missziók működésének ismertetésére került a sor és az idevonatkozó jelentések tudomásulvételtek.

A jogügyi bizottság előadója *dr. Csengey Gyula*, az 1848. XX. ügyében azt indítványozza, hogy a kerületi gyűlés küldjön ki egy szűkebb bizottságot,

amely ezt tanulmányozza s majd konkrét indítványt tegeyen.

Haviár felügyelő — ezt nem fogadja el. Indítványozza: keresztessék meg az egyetemes gyűlés ez ügynek sörögös elintézésé ügyében. Az ág. h. ev. egyház megérdemelt talán, hogy jelteljesítésére 7 év után legalább választ kapjon. Az állam "eddig diplomáciai furiangral tér ki a pozitív válaszadás elől. Amit eddig adott, az feltétlenül a mi autonomiánk egy-egy darabját ragadta el. Ő úgy véli, hogy az államnak eddig egyáltalán nincs szándékában végrehajtani az 1848. XX. t.-c.ikat. Ha csak legkevesebb jóindulattal volna hozánk — már tett volna valamit s nem maradt volna a „puszta ígértelű.“

Zsilinszky felügyelő szerint mellékes, hogy melyik indítványt fogadjuk el. A fő az, hogy a célhoz közelebb érjünk. Mindig csak a kormányt kötelezni — igen könnyű dolog. Vajjon hiszi-e a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a szőszerinti végrehajtást, mert az ez idő szerint teljes lehetetlenség. Hanem igenis: fokozatosan kell ezt végrehajtani. Igaz ugyan, hogy eddig csak a felszólaló, hogy az idézett törvények 2. §-a végrehajtható? Hisz ott minden felekezetről szől. Már pedig az a katolikus egyház, amelynek százer milliói vannak — ha megtartja vagyonát — mi jögon várna támogatást? Ezért ne sürressük a

segei találták ki, hogy okadatoják Montebello távozásának a szükségét, hanem a párthívei mondják, hogy így történt.

S míg Montebello Pétervározt árulta el az érzelmeit, a felesége azalatt Párisban volt, hogy ott értesüljön a stori birtokukon levő apácaok sorsáról. A nagykövetség elment a belügyminisztériumba s Edgar Combes kabinetfőnököt (a miniszterelnök fiától) azt kérte, hogy az apácák tovább is oktathassák az ifjúságot. Edgar Combes megígérte, hogy a kérést a miniszterelnök elé fogja terjeszteni. A nagykövetség távozott, de még ugyanaznap visszatért, amikor is alig akarták fogadni. Edgar Combes kijelentette a nagykövetségnek, hogy az ő apácáinak is osztóznok kell a többiek sorsában.

— Jó, — mondá a nagykövetség — de akkor engem is ki kell utasítani az apácákkal együtt. Montebello különben ritka nagykövet volt a maga nemében. Évek óta megszakított minden összeköttetést a francia kormányval, kivéve a külügyminisztériumot. Nem ismeri sem a Waldeck-Rousseau, sem a Combes kabinetjének tagjait. A compègnei cári látogatás alkalmával is a minimálisra szorított az a miniszterrel való érintkezésében.

Montebellonál sokkal tartózkodóbban viseli magát Noailles márkái, kinek Berlint kell elhagynia. A Matin egy munkatársával szemben megelégedett, a következő diszkrét nyilatkozással: „Tartsa magát kérem a hivatalos laphoz. Ez azt mondja, hogy megkaptam a becsületrend nagy szalagját. Ez igaz. A hivatalos lap azt mondja továbbá, hogy érvenyesíthetem nyugdíjigényemet. Ez már kevésbé helyes, mert nincs is nyugdíjigényem, mivel hogy nincs még a szükséges szolgálati évem, no de ezt majd rendezni fogják. A kormány kongregáció-politikájának semmi köze az én visszahivatásomhoz. Vallásos ember vagyok, de nem klerikális, a klerikalizmust elítélem, mert nem egyeb, mint a vallás politikája, vagy ha jobban tetszik, a politika vallása. Az az igazság, hogy a diplomáciában is szükséges a mozgás, mint mindenütt. Szükség van megüresedett állásokra, mert az ifjabbak előretolonának.”

Új választások Ausztriában. Az osztrák hivatalos lap holnapi száma császári pátenst fog közölni, amely Alsó-Ausztria, Felső-Ausztria, Salzburg, Stájerország, Karintia, Morvaország, Szilézia és Vorarlberg tartománygyűlését jelölné meg és az új választásokat elrendeli.

A francia kongregacionisták és „hőseik.” A nantesi haditörvényszék által fölmentett *Saint-Rémy* alezredes, nacionalista lapok szerint, bevonult az ezredéhez s mint zászlóaljparancsnok résztvesz a nagy hadgyakorlatokban, ha csak addig el nem távolítja őt a hadügyminiszter a hadseregből. Miután az alezredesnek már 31 szolgálati éve van, a hadügyminiszter egyszerűen nyugdíjba küldheti, a nélkül, hogy oly katonai bírákra kellene appellálnia, kik a politikát fölébe helyezik a katonai fejelemnek.

Le Roy őrnagyot e hó 23-án állítják a haditörvényszék elé az engedelmesség megtagadása miatt. Az őrnagyot a Bretagneba küldték a kongregacionista iskolák bezárása következtében előállott zavargás elnyomására, de megtagadta az engedelmességet. Az ő büne súlyosabb, mint *Saint-Rémyé*, mert fölébbvalóinak direkt parancsa ellen szegült.

Lucingo Ferdinánd herceg Cotes-du-Nord megye prefektusához tiltakozást intézett azon kis község apácáiskolájának bezárása miatt, melynek ő (a herceg) a polgármestere. Egyszermind lemondott e nagy méltóságról s nejevel együtt, akinek tanítónői diplomája van, szabad iskolát nyit s ebben a felesége fogja helyettesíteni az apácákat, nemcsak fizikailag, de „a tanítás vallásos irányát” illetőleg is. Erősebb, hogy a hercegné a zsidó Ephrussi Mihálynak a leánya s az anyja révén unokanővére Meyerbeornak, a híres zeneszerzőnek.

A németek terjeszkedése. A nagy német birodalom terjeszkedő ereje szertelenül növekszik s a német befolyás agresszív igyekszik az érvényesülni az egész világon. Mintha csak valami nagy titkos germán szövetség léteznék erre a célra. Posen elnémetesítése bevégzett tény; Orosz-Lengyelországban a nagy-és kisbirtokok egymásután német kézre kerülnek, s az orosz statisztika szerint az ott német kézen lévő birtokok értéke már meghaladja az ötszáz millió rubelt; német nagybirtokokosok rengeteg erdőt igyekeznek szerezni a Kárpátok magyarországi oldalán; németeké a görögországi szőlők java, hol az „Achaia” társaság már szinte monopolizálja a görög bor kivitelét; német gyarmatok lepték el Palesztinát s a Kármel-hegy környékén messze határban csak német szó hallatszik; német befolyás vergődik tulsulyra az Eurát völgyében s szerez magának területet, hogy a lábát megvetesse: Keletáziában és

Afrika partvidékein; az Alldeutscher Verband pedig agitátorokkal igyekszik a százados német telepeken fönttartani a faji érületet.

Most az amerikaiak gyanúsítják Németországot azzal, hogy Délamerikában is gyarmatot akar szerezni, még pedig a mai brazíliai egyesült-államok területén. Akik nem ismerik a német szövetséget, azzal áttájtják magukat, hogy Németország nem kívánhat részt az egykor bizonyára széthulló óriási államszövetségből, pedig Németország talán éppen erre az alkalomra számít s már most készíti elő a talajt, hogy maiban jogosan léphessen föl, igényeit érvényesíteni. A német belolyás szép lassan, minden időtűnés nélkül évek óta nőttön-nő Délamerika kikötőiben, úgy hogy európai ember csak ártatlan utazásokból tudhatja meg a valót. Bahia, San Paolo, Porto Alegre annyira el van leve németekkel, hogy e kikötővárosok kereskedelmének tulajdonképp része már nem házak birtokában van, úgy hogy nem egészen alaptalan az amerikai sajtónak az a gyanúsítása, hogy Németország kiszemelte magának Brazília keleti partvidékét, melyet meg fog magának szerezni, mielőzt elegendő jogcímre lesz rá. S tervét elő fogják segíteni a braziliai zavarok is melyeknek kitörése előbb-több könnyen bekövetkezhetik.

HIREK

Hengelmüller.

A közös pénzzel fenntartott közös intézmények nemcsak hogy inkább osztrákok, mint magyarok, hanem inkább olaszok, csehek, lengyelek, inkább akármik, mint magyarok. Közös minisztériumainkban nyoma sincs annak, hogy voltaképpen nem osztrák hivatalba lép az ember, hanem osztrák és magyarba, a hadsereg tisztikara tökéletesen osztrák s osztrákok azok is, akik jó pénzért arra vállalkoznak, hogy erre-arra, gyönyörű pozíciókban a monarchia két államának és a monarchia minden polgárának érdekeit képviseljük. Ez így van és képtelenség változtatni ezen az állapoton mindaddig, míg a helyzet természetellenességét föl nem ismeri minden, valamiképp szerepre hivatott magyar. Mig nem akad valami arra termelt ember, aki a zöld asztal, közepébe vágva a delegációban a németül beszélő közös uraktól azt a szempontot kéri számon, hogy vajon uri dolog-e olyan munkáért pénzt vágni zsebre, amit nem teljesíthetnek? Tudniillik, minden egyéb szempont körültekinthető diplomáciai praktikákkal, de erre csak egy lehet a felelet. Nem gavalléria egy szegény ország kasszájából kiszedni a milliókat s nemcsak, hogy nem szolgálja m g érettük, hanem a közönnnyel, a nembánomsággal, tudatlansággal és sokféle még antipathiával ellene dolgozni annak az országnak, aki fizet. Ha az ügyvéd a szegény paraszttól pénzt vesz föl a képviselőért s nem dolgozik meg a pénzért, alaposan kikop a kamarájától. S ha kiszól, hogy a kliense ellen dolgozott, mit azt a szivart szivta, amelyet a maga felének a pénzből vásárolt, kicsepják a kamarából. Természetes is. Az már csak a legelmeibb tisztesség dolga, hogy akivel megfizettetik magukat, azzal szembe nem helyezkedhetünk. A pesti hordár tudja ezt — s ha nem tudja, hát kilőki magából a hordárstátus. S a mi mindenféle, akármicsoda kis bizalmi feladatok között élő embertől megbocsáthatatlan bűn, az éppen csak a részben magyar pénzzel fizetett közös uraknál nem hiszja? — Csak annak látszik, de nem túlzás, ha azt mondom, hogy nem korrekt ember az, aki a mai szisztéma szerint vállalkozik az érdekeink képviselőtérre. Mi fizetjük — és elad bennünket vagy pedig elevenen temet a föld alá. Letagad a pénzünkért s a magyar gázsijából vásárolt fényüzés közepette nem érti meg se a magyar érdekeket, se a magyar ideákat, se a magyar szót.

Szegény szerencsétlen ország a miénk és még szerencsétlenebbé teszi az a bátortalan-ság, amivel nyugodéselünk — a jogainkért. Bátortalanul hebegünk s mi, akik egyen-egyén önértékesek vagyunk s egy görbe pillantásért ölni is, képesek vagyunk és meg-

halni is egészen minden tulságos emóció nélkül vesszük tudomásul azt, hogy a mi emberünk, a mi általunk adott méltóságban nem szolgált ki bennünk tisztességesen. Az lenne érdekes, ha egyszer másként lenne. Vagy tessék mutatni még egy nemzetet, amelylyel megeshetik az, ami csak egy hirtelenében mi velünk Amerikában megese. — A clevelandi magyarság szobrot állít Kossuthnak s szép teret kapott erre a várostól. Erre megindul a szláv akció s a védtelen, a tulajdonképp sokaságnak kiszolgáltatott magyaroktól visszaveszik a diszteret. Hát miért vagyunk mi hatalom s miért tartjuk Amerikában Hengelmüller László urat, a Washingtonban székelő osztrák és magyar követet? A Nemzeti Szövetség zászlót küld az amerikai magyaroknak, mementőt arra, hogy idehaza van az igazi otthon. A zászlót nagy ünnepséggel átadják, átveszik, óriás tömeg kiált hurrát, éljents s még vége sincs a gyönyörű aktusnak, már megindul a pánszláv poloska-munka. Besugás, gyanúsítás, pusmogó vádak — mind alkalmas arra, hogy az Egyesült-Államok gondolkodóba essék a fölött, hogy vajon nines-e ennek a zászló-ügynek valami rejtett célja. S a mi drága pénzben fizetett senkink, Hengelmüller ur legelmeibb kötelességének se téve eleget, egyszerűen hagyja, hogy a magyar újra vesztes maradjon az ellenségeivel szemben. Nem áll sarkára. Nem mondja, hogy: én vagyok Magyarország Amerika földjén, engem kérdezzetek, felelek, hanem hagyja, hogy az Egyesült-Államok bécsi követe, bécsi információk alapján, a lajtántuli rokonszenvből kanallazva, informálja a kormányt a zászló dolgában. Hát miért tartjuk mi Amerikában ezt a gavallért?

Ezt a gavallért, aki nem is osztrák, hanem magyar ember. Arravalómustra, hogy mit csinál a vérünkben az osztrák iskola s miért válik az ember, ha a bécsi diplomácia kódexéből tanulta az ellenszolgáltatás etikáját — a magyar pénzzel szemben. Ez az a bizonyos pént, amiért semmit se kell adni. S a mi nációink a balek. — De hát micsoda uri emberség az, ha az ember nemcsak, hogy kitaratja magát gálán módon, de alkalomadtán még le is szégyenli a leányzóit, aki tómi pénzzel. — Ezt kellene egyszerűen nagy naivan megkérdezni a delegációban.

Budapest, szeptember 9.

— **BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 31-én új előfizetést nyit a Budapesti Naplóra.** Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldessük tovább.

— **Személyi hírek.** A királyi ma Laxenburgból Bécsbe érkezett és látogatást tett *Maria Terézia* főhercegné és leányai. — *Szőgyény* berlini osztrák-magyar nagykövet, mint minden évben, szabadságának félbeszakításával Bécsbe érkezett, hogy ő felségénél kihallgatásra jelentkezék és ma este visszautazott *Csoorra*. — *A görög trónörökös* és neje és *András* herceg Pétervárról Bécsbe érkeztek. — *Windischgrätz* kérészet *Maria* hercegné a cumberlandi herceg családjának látogatására Gmundenbe érkezett. — *Dr. Moravai* Károly egyetemi tanár, kórházi főorvos szabadságáról visszaérkezett Budapestre és orvosi működését újból megkezdte.

— **Az angol királyi pár utja.** Az angol királyi pár ma *Inverordenben* partra szállott, ahonnan tovább folytatta útját *Balmoralba*. A királyi pár ezzel befejezte a nyugati és északi partvidéken való tengeri utját. *Aberleuben* azt mondta a király, hogy a tengeri ut nagyon jó szolgálatot tett egészségének.

— **Az ősi hadgyakorlatok.** *Báró Beck* vezérkari főnök ma reggel a hadgyakorlatok fővezetőjeként *Lundenburgon* át *Sasvárra* utazott. Vele ment *Rheinländer* csapatfőnök is. *Bülow* német katonai attasé *Oderbergben* tartózkodik s ott várja be a német trónörökösét, akivel együtt megy *Sasvárra*.

— **A cárné betegsége.** Az orosz cárné egészsége majdnem teljesen helyreállt már, úgy hogy az orvosok elhatározták, hogy többé nem ajánk ki orvosi jelentést a cárné állapotáról. A tegnapi kiadott utolsó buléttal szerint a cárné egészségi állapotában a múlt héten nem állottak be komplikációk. Ez idő alatt egészen rendes hőmérséklete és érverése, vala-

mint jó közérzete volt, most pedig a teljes gyógyulás útján van.

— **Szeptember 10.** Holnap lesz négy éve, hogy feledhetetlen védőangyalunk, *Erzsébet* királyné a genfi tó partján utolsót sóhajtott egy elvetemült ember gyilkos törőlt. Négy éve immár, hogy ez a rettenetes csapás érte nemzetünket, de frissen buzog szemünk könnye, hogy Fájdalmas Nagyszonyunkra gondolunk. Ravatalánál örökre ott virraszt a magyar nemzet gyásza, kegyelünk örökre őrzi örök álmát. Halálának évfordulóján megújul szívünk frigye az ő szívével, az az édes és szent frigy, amelynek malasztján nem fog az enyészet hatalma. Megújul a frigy az ő hőtől átvért angyali szívével, amelybe az örült gazság — ma négy éve — beleverte a nyolcadikat. Templom volt ez a szív, amelynek vért ontotta a sátni örület: a végtelen szeretetnek és kimondhatatlan szomorúságnak a temploma. És miénk volt minden szeretete, áldott keze pazarul szórta közénk gazdag szívének kincseit; magának a bánatot tartotta csupán, abból nem adott senkinek, hanem úgy vitte magával fájdalmanak egész terhét némán, roskatagon, idegen tengerekre, zordon hegyek mélységei közé. De fájdalma nem vészett el. Halála pillanatában belénk költözött szívünk legszebb érzelmeképpen, amely, mint édesen sajtó titok, mindig megvan bennünk, de ezen a nagy napon, halálának évfordulóján, hangosan kitor és véros könnyeket sir. Örök a fájdalunk. Örök a szeretetünk. És örök az ő emléke.

A budavári koronázó Mátyástemplomban *Erzsébet* királyné halálának évforduló napján, holnap, szeptember 10-én, délelőtt tíz órakor ünnepi gyászisten-tisztelet lesz, amelyen megjelennek a kormány tagjai, a polgári és katonai hatóságok fejei. Mivel *Vasary* Kolos bitoros hercegprímás gyöngékedése miatt nem végezheti az egyházi funkcióit, az istentiszteleten *Cásza* György kálcoasai érsek fog pontifikálni. A segédletet a cisztercita-rend tagjai látják el, akiket kegyeletlen hála fűz a koronázó templomhoz. Itt nyugszik ugyanis *III. Béla* király, a rend jövevénye és magyarországi betelepítője. Az istentisztelet alatt a templomi ének- és zenekar *Vavrinec* Mór karnagy vezetésével Mozart rekviemét adja elő.

In memoriam *sempiternum* jeimondatát vésették a magyar nők arra a szép emlékre, amelyet harmadéve emeltek *Erzsébet* királynénk porai fölé, a kapucinusok bécsi sírboltjában. Azóta, a királyné gyászos halála minden évfordulóján, fájó kegyelettel emlékeznek meg róla és csöndes sirjára leteszik a szép koszorújokat. Az idén is, ma, az *Erzsébet* királyné-alap nevében. *övr. Telesi* Sándor grófné és *Emich* Gusztávné urnók, mint az alap elnökei lejár rózszakoskorú tettek le Bécsben a királyné sírján, amelynek remek lilaszínű selyem szalagján ez a fölirat van:

— Örökké emlékezünk. — Az *Erzsébet* királyné-alap.

Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmából Bécs város közönségének nevében a polgármester a kopsorsóra hatalmas koszorút tett le, amelynek lejár-piros szalagján ez a felírás:

— A feledhetetlen császárnának — a cs. kir. fő- és székváros.

— **Tanítók a miniszternél.** Az állami elemi iskolával kapcsolatos gazdasági ismétőliskoláknál alkalmazott *önálló szaktanítók* első közgyűlése tegnap folyt le. Négy tanítónő is volt közöttük, akik a leányisimétől iskolákban a háztartás körébe vágó ismeretekre oktatják a növendékeket. A szaktanítók ma délelőtt 12 órakor *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszternél tisztelegtek. A küldöttség szónoká megköszönte a miniszternek a gazdasági ismétőliskolák iránt való meleg érdeklődését és kijelentette, hogy az egész országban nagy lelkesedéssel karolják fel a nép fiait ez intézmény.

Wlassics miniszter válaszában kiemelte, hogy a gazdasági ismétőliskolákat ő maga is egyik becses alkotásának tekint, mert a népiskola csak akkor felel meg igazi feladatának, hogy ha az iskola a gyakorlati élet követelményeit sohasem téveszti szem elől. A gazdasági ismétőliskola többet követel az elemi iskolától, mert az okserző gazdasági ismeretnek elsajátításával kenyeret ad a népnek. A szaktanítók nagy lelkesedése között jelentette ki a miniszter, hogy a szaktanítók részére a pozsonyi mezőgazdasági kiállítás megtekintésére ezer koronát engedélyez.

— **Az új országház.** Parlamentünk új palotájának a belsejét már teljesen berendezték, még pedig a legnagyobb fényvel és kényellemmel. Csupán néhány kárpitos dolgozik még belül, akik a függönyöket akasztják fel és a szőnyegeket helyezik el. A régi képviselőházban még utoljára szeptember hó 19-én gyűlnek össze azok az országgyűlési képviselők, akik részvesznek a *Kossuth*-ünnepen. Ezután nem lesz

több hivatalos aktus a régi képviselőházban, mert 20-dikán és a következő napokon az elnökség, a háznagy és valamennyi más tisztviselő, meg a szolgaszemélyzet is átmege az új parlamentbe. A Ház kapui pedig bezárulnak és ismét csöndes lesz a Sándor-utca környéke.

— **Kossuth Lajos emlékezete.** A belvárosi *Saskör* választmánya tegnap *Polónyi Géza* elnökle alatt az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt felkérésére foglalkozott a fővárosi Kossuth-ünnep rendezésének kérdésével. A *Saskör* bizalmát fejezte ki a *Lakatos* Miklós és társai elnökle alatt működő polgári rendező-bizottság iránt és biztosította támogatásáról. *Polónyi Géza* vezetése alatt a rendezőség egy küldöttsége felkereste *Halmos* János polgármestert és sikerült vele oly megállapodásra jutni, hogy a polgárság ünnepében résztvevő fővárosi egyesületek a hivatalos ünnep keretében tehessek le Kossuth sirjára koszorúkat.

Abban az impozáns nemzeti ünnepen, amelyet az ország rendez *Kossuth* Lajos századik születése napján, a magyar országgyűlés is méltó módon vesz részt. Mint ismeretes, a képviselőház gróf *Apponyi* Albert elnök vezetésével testületileg hivonul a mauzóleum alköteléséhez és *Kossuth* Lajos sirjára hatalmas babérkoszorút tesz. A koszorút nehéz, méteres szélességű, nemzeti színi selyemszalag ékesít, diszes aranyrojtokkal. A szalagon remek aranyhimnussal a következő ídrás olvasható: *A magyar országgyűlés képviselőháza — Kossuth Lajos emlékének.*

A *Magyar Gyáriparosok Országos Sebvetségének* igazgatósága ma augusztus 28-án tartott ülésében elhatározta, hogy *Kossuth* Lajos születésének évszázados fordulóját a nemzet nagy fához méltó módon a maga részéről is megünnepeli.

A szövetség végrehajtó-bizottságának ma délután tartott ülésében dr. *Chorin* Ferenc elnök előterjesztvén az ügyet behatóan méltatta *Kossuth* Lajos förténelmi nagy érdemét és hangsúlyozta, hogy *Kossuth* Lajos volt az, aki már 60 esztendővel ezelőtt, midőn ez országban sem vasut, sem egyéb közlekedési eszköz nem volt, a gyáriparnak pedig csak éppen csirája volt meg, nagy látnoki erővel felismerte azt, hogy a magyar állam fenntartásának és gazdasági önállóságának egyik lésszöke a gyáripar megerterése. Lidutványozza tehát: Mondja ki a végrehajtó-bizottság, hogy az ünnepségeken testületileg részt vesz, a szövetség elnöke útján koszorút tesz le a nagy hazai sirjára és hogy szeptember 19-ikét ünnepnapnak tekintvén, a szövetség irodája munkaszünetet tart és felkéri tagjait, hogy munkáaiknak lehetőleg alkalmat nyújtsanak a nemzeti ünnepségen való részvételre.

A végrehajtó-bizottság az indítványt egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

— **A Mátyás-szobor teleplezése.** Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter megleghangos levélben köszönte meg a kolozsvári polgármesternek a Mátyás-szobor teleplezési ünnepélyére való meghívást.

Mindig büszkeséggel gondolva vissza arra, — írja a miniszter — hogy nekem jutott azon felette megtisztelő kiváló szerencse, hogy a történelmünk e dicsőséges kimagasló alakja emlékeztetőre szülőhelyén emelt szoborom első kövencé letételénél ő cs. és kir. apostoli felsége, legkegyelmesebb uram, legmagasabb személyelt én képviseltem, mondanom sem kell, hogy ezen szobor teleplezési ünnepen, melyen az egész ország minden hű fiának szive egy érzelmmel, egyenlő gyűlölettel, egyenlő lelkesedéssel dobban meg, szándékom, hacsak lehetséges, megjelenni. A szobor teleplezési ünnepélyének napja, október 12-ike azonban még oly távol van, hogy a legjobb akarattal sem nyilatkozhatok meg e részben ezidőszent egész határozottsággal. Nem tudhatom, vajjon hivatali állásommal járó teendők nem teszik-e még addig lehetetlenné ezen szándékom megvalósítását. Ámútan pedig általában csak akkor tehetek bármely irányban határozott ígérteit, ha azt azután teljes bizonyossággal beválthatom, szives elnözését kell kérnem nagyságodnak, hogy ez esetben ezidőszent csak annak ismételt hangsúlyozására szoritkozhatom, hogy igen is szándékomban van és legőszintébb vágyamat képezi, hogy ezen lélekemelő hazafias ünnepen megjelenhessek, és amennyiben ezen tervem megvalósítása most még előre nem látható akadályokba nem ütköznek, meg a kellő időben lesz szerencsém nagyságodat jövelelem felől egész bizonyossággal tudósítani.

— **A győri püspök balesete.** Gróf *Széchenyi* Miklós győri püspök szombaton este négyesfogatán Sopronból Marcfalvára akart utazni, hogy a vasárnap bermalást élvezhesse. Fogata, a soproni templom-utcaóól kijövet éppen szemközti fordult a villamoskoosival s kis hirta volt, hogy komoly szerencsétlenség nem történt. A kocsis, a lovakat átugratta a sétatér korlátján, a püspök pedig *Szentiványi* szertartóval együtt kiugrott a kocsiból, melyet a villamos félrelökött. *Széchenyi* püspöknek semmi baja sem történt.

— **Szerencsétlenség egy cirkuszban.** Berlinből telefonálják lapunknak: Eberswaldeben a cirkuszban tegnap este leszakadt a színpadon megfőt tribün. *Harmine* ember lenhant és súlyosan megsérült.

— **A székely becsülete.** *Szöll* Kálmán miniszterelnök a minap pénzesutalványt kapott a postán. Ot koronáról szözlött az utalvány s feladta ezt a kis summát „tekintetes *Szöll* Kálmán miniszterelnök urnak” *Csalak* András, a becsületes székely. Hogy miért becsületes, arra ez a kis história felel meg: Rátóton tanácskozott éppen Koerber osztrák miniszterelnök *Szöll* Kálmánnal, amikor jelentik a kormányelnöknek, hogy egy székely atyafi mindenáron beszélni akar vele.

— **Gyalogszerrel jövek.** — mondta a székely — mert igen fontos a dolgom! Nem is tudták lerázni a székelyt s végül odavitték *Szöll* Kálmánhoz.

— A tekintetes miniszterelnök urral kell, hogy beszéljek.

— De én most nem érek rá, — mondta a miniszterelnök — várjon.

— De nem addig van, mert várni csak vár-nék, hanem nagyon éhes volék.

Szöll Kálmán jóízűt nevetett s beküldte a székelyt a konyhába, ahol az étel-ílt mellett el is maradt nyugodtan s várt. Vacsoránál ült a miniszterelnök, amikor eszébe jutott a székely s behívatta. Fontos dolga volt az atyafinak s nagy körültekintéssel mondta el, mi minden nem történt vele, s hogy ő rajta egyesgyedül a tekintetes miniszterelnök tudna segíteni. *Szöll* Kálmán megnyugtatta, hogy elintézi a dolgát, de a székely nem mozdult.

— No, van még valami kívánsága? — kérdezte a miniszterelnök.

— Vóna, instálom, zokon ne essék. Elfogyott a pénzem, hát megemberelehetne a tekintetes urót korona kölcsönnel. Adok írást róla.

A miniszterelnök odaadta az öt koronát s így szölt:

— Írást ne adjon róla, megbizom én a székely becsületben.

Es nem is csalódott a székely becsületben.

— **A pozsonyi kiállítás vendégei.** Gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke számos képviselő kíséretében a déli vonattal Pozsonyba érkezett. Fogadására megjelentelek *Bujanovics* Sándor miniszteri tanácsos, *Rubinek* Gyula, a kiállítás igazgatója és *Brolly* Tivadar polgármester. *Brolly* megleghangos üdvözlő beszédre gróf *Apponyi* Albert igen szívélyesen válaszolt s ezután a társasággal kihajtatott a kiállítás területére, ahol behatóan megnézte az egész kiállítást és megígérte, hogy alkalmadtán többször is meg fogja tekinteni. — Gróf *Széchenyi* Gyula, ő felsége személye körüli miniszter értesítette a kiállítás rendezőségét, hogy e hó 10-én megtekintti a kiállítást. — *Brown* Eduard kiváló angol közgazdasági író ma lord *Palmer* angol képviselő társaságában hosszabb ideig járt a kiállítás területén, ahol főleg a baromtenyésztési csoport tanulmányozta. — *Chaplin*, volt angol földmívelésügyi miniszter, gróf *Festetics* Taszilo társaságában holnap érkezik Pozsonyba a kiállítás megtekintésére.

A kiállítási körsétát már tegnapi számunkban ismertettük s megemlékeztünk azokról a kiállításokról, amelyek *Frigyes* főherceg dicséretét és elismerését megnyerték. Ezek között volt a *Magyar olajipar részvénytársaság* gyönyörű kiállítása, mely a főhercegnek nagyon tetszett. E társaság ugyan csak nemrég alakult, de máris nagy haladást és fejlődést mutat föl. Gyárt repceolajat, repceolaj-pogácsát, vegyítiszta lenmagolajat, olíva-gépolajat, lenolaj-firniszt, vegyileg tisztá finomított magolajat, fatöltésre való karbolineumot, finomított petroleumot és egyéb e szakba vágó termékeket, szállítanak Baku-gépolajat, belföldi ásvány-gépolajat, amerikai hengerolajat hengerek kenésére. A cég a gyártmányainak mintáiból való kiállítást Budapestről szállítottta, ahol a részvénytársaságnak gyára van a Soroksári-uton.

Nagy fölötünést keltett még a *Magyar Schuckert-Művek Vülamossági Részvénytársaság* izléseesen berendezett pavillonja, melyben a cég ez év július havában üzembe helyezett új magyar gyárának készítményeit állította ki. A Magyar Schuckert-Művek, melyeknek nagyszabású gyára Pozsonyban van, teljesen önálló magyar részvénytársaságot képeznek, mely az évtizedek óta az egész világban legjobb hírnévnek örvendő Schuckert-féle szerkezeteknek Magyarországon való gyártását tüzte ki feladatát és amely már rövid fennállása óta is igen szép eredményeket mutathat fel Magyarországon. Ezek közt a Pozsony városi villamos műveket és a most építés alatt lévő székeshegyvári villamos-műveket említjük meg, nemkülönben már számos magyar iparvállalat részére rendezett be villamvilágítási és erőátviteli telepeket ez a Magyarországon serényen működő új magyar vállalat.

— **Az elsüllyedt magyar hajó.** Orsováról táviratozták, hogy az *L. Ferenc* József gőzös elsüllyedésével támadt kár körülből egy millió koronára rug. A román újságok ma már helyreigazították előbbi téves közléseiket, hogy tudniillik a magyar hajó előbb ment neki a hidpillelnek és csak azután történt az összeütközés.

— **Szünet után.** Van egy pajkos, bohó francia operett: Toto és Tata. Valami kis oskolában játszik az első felvonása s legnépszerűbb melodijája, amely egytuttal minden diák érzelmeit is kifejezi:

— Váratlanul szünicd
Kitünő, kitünő ...

A tényleges, komoly, valódi nagy szünicd a mai nappal véget ért s ezentul csak a váratlanul kitünő szünicd derítheti fel az ifjuságot. Kis oskolákban, nagy oskolákban megkezdődtek az előadások és a sok kipihent, szórakozásban felfrissült agyvelők újra megkezdik a keserves munkát, melylyel rendszereket öröknek beléjük, hogy „majdan” elfoglalják helyüket a magosabb társadalomban. Reggel fél nyolc órákor diákok raja lepi el az utcákat, a táskákban tiszták és érintetlenek a könyvek, az apró sziveket még csak az osztályrendezés, a tanrend izgalmai dobogtatják meg. Felelni még senki sem felel, tudni még semmit sem kell, de az ilyen játéknak hamar letelnek és egy hét múlva már megkezdődik a komoly munka. Tanulás, drukkolás között mulik el egyik nap a másik után, itt a karácsony, itt a husvét s egyszerre csak egy esztendővel öregebb a kis diák, egy osztályllyal följebb eszusik, amíg csak elmarad minden iskola és a tanuló künn áll az életben. Nincs akkor már se tanító, so tanár, se kalkulál és mégis az a legnehezebb lecke.

— **Az újságírók egyesületéből.** A Budapesti Újságírók Egyesületének segítőalap igazgatótanácsa ma délután *Csiklay* Lajos elnökölte alatt ülést tartott. Az igazgatótanács mai ülésében 900 korona segélyköltséget és négyezerötven korona segítséget szavazott meg. *Gebauer* Károly fővárosi temetkezési intézet tulajdonosának *Incedy* László temetésének rendezése körül tanúsított áldozatkészségéért az igazgatótanács hálás elismerését nyilvánította. Köszönettel adózott a *Chebra* Kadisa szent egyesületnek is, hogy a korán elhunyt *Soab* Tivadar egyesületi tagot díjtalanul temetette el. Végül több főügyeget intézett el az igazgatótanács.

— **Orvoskongresszus Tátrafüreden.** Az országos orvos-szövetség idei IV. kongresszusa vasárnap folyt le *Tátrafüreden*. Négy száz orvos vett részt a kedvező időjárás mellett lelelyt kongresszuson, amelyet dr. *Kéty* Károly egyetemi tanár, az orvos-szövetség elnöke nyitott meg szépen át gondolt beszéddel. Mindenekelőtt megemlékezett a tudomány nagy halotjáról, *Virchow*ról, akinek özvegyéhez a kongresszus részvétélvairat küldött. Szólt ezután az elnök a nyugdíj- és segítő-intézetéről, amelynek immár 100.000 korona tőkéje van. A kongresszus *Semerecsányi* Pál szepesi püspököt, gróf *Csiky* Jenő főispánt és *Raisz* Aladár alispánt díszelőkké választotta. A püspök, kimentvén távolmaradását, ezer koronát küldött a Segítő-Egyesületnek. A főispán és az alispán, valamint dr. *Rottenberg*, a szepesi főközsöveltség elnöke lelkes beszédben üdvözölték a kongresszust. A főtitkár jelentése szerint már 71 főközsöveltség alakult és az Orvos-szövetség tagjainak száma 3671. A kongresszus legfontosabb tárgya: a *közegészségügy államosítása* volt. Dr. *Major* Ferenc orsz. képviselő indítványt terjesztett elő, amelyben kérvényt javasol a képviselőházhoz intézni az államosítás érdekében. Dr. *Berevcsy* László komáromi orvos az államosításban az orvosrend erkölcsi integritásának megsértését látja és ezért ellenzi. Ezzel ellentétben dr. *Boszkovics* Mór báltasszéki orvos feltétlenül az államosítás mellett érvel. Dr. *Katona* József, borsodi főorvos tisztán pénzkerésésnek tekinti a kérdést. A kongresszus dr. *Major* indítványát egyhangulag elfogadta. Dr. *Flesch* Nándor főtitkár az életbiztosító-társaságok részére kiadandó háziorvosi és post mortem bizonyítványok ellen beszélt és szavait a jelen voltak élénken helyeselték. Mintán meg azt határozták el, hogy a jövő évi ötdik kongresszust *Budapest*en tartják meg, a tanácskozás véget ért. Déli egy órákor díszbeled volt, amelyen a királyi, a főispán, az alispán, dr. *Kéty* Károly stb. lelkes pohárköszöntőkben élítették.

— **Házasság.** Dr. *Kiss* Adolf, a fővárosi ügyvédi kar egyik rokonszenves és nagyképzésű tagja, vasárnap délelőtti esküdt *Molnár* Böske kassasszonnyal, dr. *Neumann* Mór fővárosi köztisztviselőben álló orvos leányával. Az ifjú párt a VIII. kerületi anyakönyvvezető adta össze, és ez alkalomból az előjáróság nagytermét egészen megtöltötte az előkelő násznép, melynek sorában az író- és művészllyág számos kitünőségét is láttuk. A fiatal pár az esküvő után külföldi násztra indult.

Szekely Imre, az Első magyar általános biztosító-társaság tisztviselője, holnapután délelőtti 1/10 órákor vezeti oltárhoz a budai kapucinus-templomban *Rendessy* Flóra kassasszonnyal, özvegy *Rendessy* Józsefné leányát *Duna* údváról.

Szemere Béla magántisztviselő eljegyezte *Cseikel* Olga kassasszonnyal, *Budapest*en.

Berger Izidor eljegyezte *Deutsch* Bernát kispesti gyáros leányát, *Kornádi*é.

— **A magyar zászló Amerikában.** A magyar zászlónak Amerikába való megérkezése-alkalmából az amerikai magyar lapok, a *Clevelandi Szabadság* és az *Amerikai Magyar Népszava* díszes ünnepi tartalommal jelent meg. A *Szabadság* a zászló képét is közli többek között, a Népszavában pedig *Kossuth* Ferencnek egy lelkes levele jelent meg. A hazafias érzés tüzezől áthatott levél így hangzik:

Annak a zászlónak rudjába, mely az ezredéves magyar zászló tagja jelképezi a bridgeporti szövetség tíz éves ünnepeit, azzal a mondással verlem be egy szegyet, hogy a „Magyar maradjon magyar mindenütt.”

En is voltam negyvennégy évig hontalan; mint kis gyermeket várlogásba hurcoltak, azokban a gyásos napokban, midőn szegény hazánkban, megnyitlák a börtönök s megásták a sírokat. Várlogásomból kiszabadulván, száműztek: elvesztettem hazámát, de megtaláltam Anyám karját; s az én hazám, Magyar hazám, az Atyai tűzhely lett, az a tűzhely, amely az egész művelt világ előtt, sokáig testesítette meg a szabadságért és függetlenségért vágyódó Magyar nemzetet.

Magyar maradtam negyvennégy évig tartott hontalanságomban: és Magyar vagyok most is, midőn hazahozták a kötelességért, azért, hogy egész erőmmel dolgozzam én is. Mesterem, Atyám, a Magyar nép atyja eszméinek megváltásán.

Maradjanak önök is Magyarok, úgy mint én, még akkor is, ha úgy mint én, negyvennégy évig éltek egy új hazában; és bocsássák meg nekem, hogy esekélységem tudatában is az én szerény életemre mutatok rá, mint bizonyosságra, hogy a Magyar maradtam Magyar, mindenütt!

Adjon a magyarok Istene virágzást a bridgeporti szövetségnek!

Kossuth Ferenc.

Budapest, 1902. július 18-án.

— **Bismarck ellenfele.** *Casa-Miranda* gróf, mint Párisból táviratozzák, ma *Cambo* pirenéi főúrból meghalt. A gróf *Wilson* svéd énekesnő lére, a franciánémet háború idején rendkívül hevesen támada Bismarck politikáját. A németek győzelmé után Bismarck letartóztatta *Casa-Mirandát* és Mainzba szállította, ahonnan azonban a gróf megszökött. *Casa-Miranda* ezután is hevesen támada Bismarckot s még ha láda után is számos erős támadást intézett emléke ellen.

— **Gamauf István halála.** *Gamauf* István, az Operaház titkára ma délelőtti meghalt *Verőcén*, ahol családja körében nyaralt. Halálát régi tüdőbaja okozta, amely ellen többször keresett orvoslást déli vidékeken, de hiába. A mult telen többélt szabadságidőt kapott, amelyet *Lussinpiccolóban* töltött el, honnan látszólag jobb egészségben tért vissza. De csakhamar megult régi baja, amely ma reggel sirba döntötte a fiatal, alig negyvenkétéves lérfiút. Az Operaház *Gamauf* titkárbán egyik legtehetségesebb és legszorgalmasabb hivatalnokát veszti el. Somogyegyében született és miután gimnáziumi tanulmányait elégezte és az egyetemen gimnáziumi tanári diplomát nyert, a pedagógiaiak szentelte magát. Több arisztokráta házában működött, mint nevelő, utoljára gróf *Kelevich* Istvánnal, akinek ifjú kora delén elhalálozott *Imre* fiát az érettségire készítette elő. Mikor gróf *Kelevich* István első ízben intendáns lérfiút, maga mellé hívta titkárral *Gamauf* István, miután báró *Jósika* Kálmánt ebből az állásból elbocsátotta. Tizenhét évig állt az Operaház szolgálatában és ernyedetlen szorgalma, ritka kötelesség-tudása, nemkülönben az intézet ügyeinek alapos ismerete által oszlopa volt minden intendánsnak és igazgatóknak, aki által szolgált. Ugy-szólván lelke volt a színház adminisztrációjának, amelynek minden szolgálati ágazatában feltétlenül megbízható hivatalnoknak bizonyult. Özvegye és öt árvtát hagy hátra. Temetése csütörtökön lesz *Verőcén*. Az Operaházban a gyász jeléül kiülték a fekete lobogót.

— **Halálhöz.** *Leidenfrost* László országgyűlési képviselő neje, szül. *Schmidt-Orády* Marika ma délelőtti tizenegy nap kinos szenvedés után, alig 80 éves korában meghalt. Az elhalt urasszonyt, kit megtört lérfjén kívül egyetlen 13 éves fiauskája, özvegy édesanyja: *Schmidt-Orády* Hedvig és testvérei: *Sivó* Jenőné, *Orády* Alfréd és Ernő siratnak, holnap temetik, illetőleg szállítják Nagy-Bossányra a családi sírboltba.

Krammer János nyugalmazott posta- és táviró-főnök, a katonai érdemkereszt és több érem tulajdonosa, volt főhadnagy, életének hetvenedik évében, harminyole év boldog házasság után *Csömörön* meghalt. A halottnak *Krammer* Teréz, az Operaház kiváló művésznője, édesapját gyászolja. A temetés holnap, szerdán délután négy órákor lesz a csömöri sídőkben lévő gyászházban.

Schön Armin volt ékeszeres 76 éves korában *Budapest*en elhunyt. Halála nagyszámu rokonságot dönt gyászba.

Modrott Ganzl Mór tekintélyes kereskedő, az ízr. hitközség volt elnöke, az éjél hírtelen elhunyt.

— **Földrendések.** *Páris*ból táviratozzák, hogy *Fauban* legnap éjél 2 óra 30 perckor nagyon erős, hat másodpercig tartó földrengés volt. *Madrid*ből is azt jelentik, hogy *San-Sebastianban*, *Szaragosszában* és *Tallában* földrengés volt.

— **Alapítvány a Magyar Irók Segélyegylete javára.** *Fassie* Tódor országgyűlési képviselő néhai rotaresti *Dobsa* Lajos özvegyét, nevezetesen özvegye, született garamszegi *Gécay* Gizella és leánya, rotaresti *Dobsa* Margit, lérfjézett bernátfalvi és sztripai *Bernáth* Zsigmondné nevében néhai *Dobsa* Lajos 400 koronás alapítványának 2000 koronára emelése végett 1600 és a két örökös együttes alapítványa gyanánt 1000, összesen 2600 koronát fizetett ma be a Magyar Földhitelintézetnél a Magyar Irók Segélyegylete javára.

— **A zágrábi zavargás.** A mai jelentések után igazság szerint el kell ismerni, hogy a hazatért bán egyenesen csinál rendet. Hogy egy csomó embert, köztük a *Szrbom* helyettes szerkesztőjét is, eltoloncoltatott, az ugyan a legkevesebb, amit tennie kellett, de egy mai távirat szerint igazán egyenesen bánt el a zágrábi kereskedelmi kamara alelnökével, akiről kült, hogy a szerb házast a magyarság ellen szeretete volna irányítani. A zágrábi jelentés szerint a tegnap letartóztatott horvátok között volt *Konták* Antal háztulajdonos, a kereskedelmi kamara alelnöke és *Hofer* ügyvéd-ségéi is, akik közül *Hofert* rövid kihallgatás után szabadon bocsátották, ellenben *Konták* urat minden kapulázása dacára átadták az ügyészségnek. Le akarták tartóztatni ugyancsak magyarellenes izgatás miatt *Radics* István író is, aki azonban az éjszaka homályában megszökött.

A pénteki *károlyvárosi* tüntetésről egy odavalló lap a következőket jelenti:

Pénteken esie hét órákor *Rakovácból* két kocsit a városba. Az egyik kocsin három lérfiült, köztük egy görög-keleti lelkes, egy ember szerb zászlóval. A két kocsit nagy feltűnést és nyugtalanságot okozott, annál inkább, mert az idegeneknél pisztolyok is voltak, amelyek, mint később kiderült, meg voltak töltve. Az idegenek bementek a városba, ahol *Grskovic* városi tanácsos észrevette a közrendet fenyegető veszedelmét és fölszóllította az idegeneket, hogy kessék. Azonnal engedelmessékedtek a fölszóllításnak, kihallgatásukkor pedig azt vallották, hogy másnap tartandó esküvőre érkeztek a városba. Viselkedésükben a tömeg kihívást látott és a horvátok bevértek néhány szerb ház ablakait, de a katonaság csakhamar helyreállította a nyugalom.

Zágrában teljesen helyreállott a nyugalom és ezért a városban elhelyezett csapatokat ma reggel visszavonták, de kognizálva maradnak a *Rudolika* kaszárnyában, ahonnan, mint eddig, katonai járóőröket küldenek ki.

— **Virohow emléke.** *Berlin*ből táviratozzák: A városbaza díszteremben ma tartották meg *Berlin* városának gyászünnepeit díszpolgára, *Virchow* Rudolf emlékeztére. Az ünnepesen sok tudós, orvos, városi képviselő, városi tanácsos és parlamenti tag jelent meg. *Bilow* birodalmi kancellár képviselőtellen megjelent *Konrad*, a birodalmi kancellária főnöke. Jelen voltak továbbá *Rheinbaben*, *Stutt* és *Richtofen* miniszterek, *Mommsen*, *Bergmann* és *Leyden* tanárok. *Budapest*ről *Pertik* Oúó egyetemi tanár. A diákküldötségek a terem hátsó részében széles félkörben állottak. A *Virohow*-család megérkezése után megkezdődött az ünnep gyászének előadásával. Azután *Cirrus* lelkes mondott emlékbeszédet, majd *Waldeyer* tanár méltatta az elhunytat mint a tudomány díszét és *Trager* képviselő mint embert és politikust. Utolónak *Kirschner* főpolgármester méltatta *Virchow*nak a város körül szerzett érdemeit. Az ünnepeit gyászének fejezte be, amely után megalakult a gyászmenet, amely *Virohow* hült hamvait a városon keresztül a temetőbe kísérté. A koporsó mögött haladt *Kirschner* főpolgármester a városi képviselőttestület elnökével és *Studt* közoktatásügyi miniszterrel. A majdnem egy lérfiurányi hosszúságu gyászmenet 3 óra felé érkezett a *Mathei* temetőbe. Miután egy pap rövid beszédet mondott, *Virohow* holttestét beszentelték és lebecsátották a sírboltba.

— **A rövidlátás halottja.** A ketős ünnepeken *Bécs*ből kiránduló turisták közül többen áldozatul estek hegymászó szenvedélyüknek. Így a többek közt egy *Jelínek* Lajos nevű lérfiút alkalmazott vasárnap délben lezuhant a *Raxalpról*; *Jelínek* oly rövidlátó volt, hogy három szemüveget tett a szemére, s így indult neki a hegynek; akik látták, csodálkoztak rajta, hogy ennyire rövidlátó ember hogyan mer hegyet mászni. *Jelínek* huszonkilenc éves volt, s jövő hétre volt kitűző esküvője.

— **Verekesdő magnások.** *Cseray* Aladár görögnyelvi postamester is nyilatkozik a hirdetőlélet affériben. Azt mondja gróf *Haller* Péter álitásával szemben, hogy 6 nem volt ott annál a jelenetnél, amikor a *Myrbach*-grótot megtámadták *Haller* Péter.

— **A medve áldozata.** *Briissel*ből táviratozzák, hogy *Luchon* pirenéi főúrból érkezett távirat szerint a belga király szárnysegédét, *Dinger* főhadnagyot a *Maladetta*-hegy megmászása közben egy medve szétlépte.

— **Egy börzsekereskedő halála.** Mr. Panmure Gordon aki a londoni Cityben és börzsen nagy szerepet játszott, — mint Wanhennből jelentik — meghalt. Gordon Harrowban, Oxfordban és Bonnan végezte tanulmányait, négy esztendőig katonáskodott, majd a kereskedői pályára lépett és csakhamar nagy vagyona tett szert. Sok pénzt keresett és nagy grandezzaival költötte el jövedelmét s ezért a City grandsaigneur-jének nevezték. Gordon állítólag saját szükségleteire negyven ezer koronát költött havonként, mert — véleménye szerint — legalább is ennyi kell egy gentleman-nek, hogy uri mód élhessen. A luxus — ugymond — még sokkal többbe kerül, de ez nem való egy szerény kereskedőnek. Egyébíránt öltözetére nagy gondot fordított. Barátai azt mesélik, hogy 570 ruhája volt s mindennap két-három újdonszerű öltönyt viselt. Kalapot csak egy napig használt, másnap újat választott óriási készleteiből. Pár esztendő előtt tűt ütött ki nyaralójában s akkor 100 nyakkendője barmvad el. A börzsekereskedő ezenkívül remek kocsijai s yachtjai is voltak, melyek jobbra saját tervei szerint készültek.

— **Véres parasztizadás.** A Stefani-ügynökség jelenti Foggyiből: Tegnap este Candelában 400 parasztnem tudván megegyezni a földesurakkal a munkabérek nagyságára nézve, abbahagyta a munkát és megszállta a faluból kivezető utakat, hogy a többi paraszt se mehessen ki a szántóterületekre dolgozni. A csendőrök békítgették a sztrájkolókat, de sikertelenül. Az egyik csendőrmestert megdöntöttek a parasztok és botjukkal súlyosan megsebesítették, a kirendelt katonaságot pedig közúton fogadták. Több katonát megsebesíttek. Egy kapitányt elvetették a revolverét, egy csendőrnök a puskáját. A katonák végre kénytelenek voltak a tömeg közé lépni és öt embert megöltek, tizet megsebesítettek. A hatóságok rögtön újabb csapatokat és még 150 csendőrt küldtek Candelába akik azután teljesen helyreállították a rendet. Több embert letartóztattak. Oda várnak egy belügyminiszeri hivatalnokot is, ki a vizsgálatot vezetni fogja.

— **Gyermek-előadás.** A Gyermektelruházó Egyesület javára vasárnap szépen sikerült előadást rendezett a svábhegyi Heiler-villa apró népe. A kis műkedvelők *Az évarásolt király-kisasszony* és *A garabonciás diák* című darabot e büvölő kedvességgel s bájos igyekezettel adták elő. Sikeres buzdoklásukért a hallgatóság lelkes szeretettel ünnepelte az előadás szereplőit: Rottmann Klárit, Küttit és Pistát, Wesz Kálmánt, Annát Idát és Juliskát. Az előadás mintegy 60 koronát juttatott a jótekonynak.

— **Barcelonai zavargás.** A barcelonai részmelegesedések tegnap gyűléseket tartottak, melyeket azonban a katonaság négy helyen fölcsaltatott. A tömeg néhány letartóztatott embert ki akart szabadítani a csendőrség kezéből, mire a csendőrök a tömeg közé löttek és egy embert megöltek. Néhány ház ablakaiból követ dobáltak a csendőrségre. Egy asszony tizedben meghalt.

— **Vesszélményes játék.** Dr. Erlach Herman bécsi egyetemi orvostanár kilencvenes flacsájak a Hochschneebergre tett kirándulásán egy lezuhanó kő halálosan megsebesítette. Két turista, aki már a hegy csúcsra közelített, azt a mulatót, hogy köveket hajgált a mélységbe. Az alul jövő figyelmzették őket, hogy hagyják abba vesszélményes játékukat, de addig folytatták, míg egy ökölnagyságu kő fejbe nem találta Erlach tanár fiát. A gyermeknek, kinek koponyája bezuodott, ma délelőtt Bécsben treponációt végeztek. Az operáció sikerült ugyan, de a gyermek nem nyerte vissza eszméletét.

— **Öngyilkos diákkisasszony.** Achenseelől táviratozók lapunknak: *Diplom* Eliza párisi orosz diákkisasszony, aki hetekkel ezelőtt eltűnt egy ottani szállóból, tegnap halva találták a hegyek között. A fiatal leány nem szerencsétlenség áldozata, mint a hogy eleinte hitték, hanem öngyilkos lett. Holmija között több erős mérget találtak. Hátrahagyott leveleiben azt írja, hogy megöli magát.

— **Leégett juhakol.** Vasárnap virradóra a vas megyei Miniháza község közelében Hatzky Sándor majorában a juhakolba beütött a villám. Az akol tüzet fogott és benne volt 440 darab juh elégett. A kár mintegy 10,000 korona.

— **Cigányzene a Telefon Hírdőzőben.** Ma esti cigányzene közvetítésével kellemes szórakozást nyújt előfizetőinek a Telefon Hírdőző. Nyolc órákor megszólal a *Hírdőző rádiója* s ki sem mozdulva otthonról, pompás cigányzenákat hallhatnak az abszonnesc egészen 11 óráig. E cigányzene-átvitelt az Emke-kávéházból közvetíti a Telefon Hírdőző. E zenévitelt azonban megszakított szünet 8 óra 15 perckor, mikor a külföldi tőzsdézárásokat olvastatta fel a bezzét újság és fél 10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvasása van naprendben.

(x) **Gebauer Károly** hazai érekeposztó-gyáros temetkezési intézete VII. Erzsébet-körút 26-ik számú házában van.

(x) **Egy kísérlet elegendő,** hogy minden hölgy meggyőződjék, miszerint a Balassa-téle valódi angol ugorokatej az összes szépítőszereket felülmúlja. Üveg-jét 2 koronáért küldi Balassa K. gyógytára Temesvár.

Hengelmüller

vagy a tájékozatlan diplomata.

— Jelenet. —

(Történelmi Hengelmüller amerikai osztrák-magyar követ szobájában.)

A követ: Kérem csak, titkár ur . . .

A titkár: Paranos.

A követ: Mondja csak . . . a lapok mindenféle számárságokat írnak össze . . . milyen országoknak is vagyok én a követe?

A titkár: Mindjárt megnézem.

(Kimegy és megnézi.)

A követ: Nos?

A titkár: Megvan. Ausztria-Magyarországnak.

A követ: Ausztria-Magyarország? Talán csak Ausztria?

A titkár: Nem. Magyarország is.

A követ: Nem hiszem. Mutassa. (Fölleszi a pápaszemét és megnézi.) Valóban. És mi az a Magyarország?

A titkár: Tudja isten.

A követ: Az egy tényleges hely?

A titkár: Erős a gyanúm, hogy nem. Azt hiszem, valami olyan svindli, mint Lodomeria vagy Illyria.

A követ: Az meglehet. Az ember sohasem tisztában ezekkel a közjogi antikvitásokkal. De talán osztrák tartomány?

A titkár: Majd megnézem.

(Kimegy és megnézi.)

A követ: Nos?

A titkár: Nem az, kérem. Mégis csak valami olyan közjogi dolog lesz. Hiszen ő felsége Jeruzsálemnek is királya.

A követ: Szóval, nem osztrák tartomány.

A titkár: Nem. A lexikon azt mondja, hogy külön ország.

A követ: Ahá már sejtem. Ugy is hívják, hogy Transsylvania.

A titkár: Az az. Az az.

A követ: Akkor rendben van minden. Most már tudom. Ez az a Románia, amelyben Obrenovic Sándor a bolgár fejedelem. Fővárosa Cetinye. Tudom, tudom. Macedonok laknak benne.

A titkár: Bámulnom kell excellenciád ragyogó tudását.

A követ (szerényen): Öh kérem . . . az ember csak ismeri azt az országot, amelynek a követe . . .

— o. —

FŐVÁROS

(*) **A főváros augusztusban.** A székesfőváros közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott Márkus József főpolgármester előkérte alatt. A vallás-és közoktatásügyi miniszter körrendeletileg hívta föl a törvényhatóságokat arra, hogy szigorúan ellenőrizzék a magyar nyelv tanítását. A székesfővárosi közigazgatási bizottsága, a tanfelügyelő jelentése alapján örömmel jelenti ki, hogy ez a rendelet a fővárosra nézve tárgyaltan, mert Budapest székesfőváros összes iskoláiban kizárólag magyar nyelven folyik az oktatás.

A királyi adófelügyelő jelentése szerint, augusztus hónapban, közvetlenül az állampénztárnál bevezettek 2,511,737 K. 66 fillért, míg tavaly augusztusban 2,455,420 K. 60 fillér folyt be; tehát az idei augusztus hónapban 56,317 K. 66 fillérrel több az eredmény.

A rendőrség azt jelentette, hogy az elmúlt hónapban a közbiztonság kielégítő volt. Augusztus hónapban 1166 büntetésben jelezte be a rendőrség a nyomozást; ezek közt 891 volt a büntetés, 776 a véttség. Az élet és testi épség ellen 183 cselekedet irányult. A tettesek közül 133 embert tartóztattak le a rendőrség és 124 embert állított a bíróság elé; nyolcat szabadon bocsátott és egy ellen még nem vezették be a nyomozást. A fogház-és toloncosztályban 2093 ember volt letartóztatva. Eltoloncoltak 469 embert, kényszer-utlevéllel kiutasítottak 181-et. Kol-dulás miatt 281 embert bűntettek meg.

Dr. Magyarovits Mladen helyettes főorvos jelentette, hogy a *fióváros közegészsége*, a július hónapoz viszonyítva *kevesebb volt*, amennyiben a fertőző betegségek száma tetemesen (305-tel) csökkent. A halálozások ugyan növekedtek (101-el), de ez a nyáron át rendszerint föllépő gyomor-bélhurtnak tulajdonítható. A fertőző-betegségek közül esőként a kanyaró, a szamárhurut, fül-tő-gyulladás; ellenben a tizusz 13-al szaporodott, a többi fertőző betegség száma nagyobb változást nem mutatott. Augusztus hónapban a főváros összes kórházaiban 28,350 embert ápoltak.

(*) **Az Erzsébet királyné-ut vasútja.** A székesfőváros tanácsa, a július 3-ikán tartott üléséből, megadta a helyhatósági engedélyt a bndapesti közúti vaspálya-társaságnak, a Csömöri-utí vonalából kiágazólag, a Mexikói-ut-on s Erzsébet királyné-ut-on vezetendő villamos közúti vasútvonalra. A kereskedelemügyi miniszter, a ma érke ett leiratában tudja, hogy ezt a helyhatósági engedélyt megerteitette s egyúttal

megadja a miniszter a vasúttársaságnak erre a vonalra az építendő engedélyt és kiadja az engedély-okirat függelékét a múlt évi december hónap 2-ikán megtartott engedélyező-tárgyalás megállapodásainak az alapján. A vasútnak központi felügyeletével a miniszter Lázár Lajos műszaki tanácsost bízta meg.

(*) **A lenchéz.** A belügyminiszter leiratban hívta föl a székesfőváros hatóságát, hogy — mivel állami lenchézát szándékozik a kormány felállítani — engedné át a kezelésében levő lenchézai alapítványokat s adjon az épületek céljaira 8000 négyzetövény területet. A jogügyi bizottság a mai ülésén megállapította, hogy van ugyan a főváros kezelésében hat rendbeli lenchézai alapítvány, de ezek közül csak egy engedhető át, amelyet hajdan az *Országos Lenchézi Társulat* gyűjtött s amely 2442 koronára rug. A többi alapítvány oklevélben határozottan ki van kötve, hogy az csak a fővárosi lenchézra cöljára fordítható. Ha tehát átadnák az államnak ezeket az alapítványokat, akkor egyrészt a hagyományozók cölzátának nem temének eleget, másrészt pedig nem biztosíthatnák kellőleg a hét éven felül levő gyermekek sorsát, mert az állami lenchézban csak a hét éven aluli gyermekeket fogják apolni.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Népszínház.** A budai szinkör széphangu alt-énekesező, *F. Kállay* Lujza asszony, énekelte ma este, vendégképpen a cárné szerepét *Béldi Izor* és *Fejér Jenő* nagyszerű operetjében, a *Katalinban*. A kissé magosan lekvő énekpartitét transponálni kellett a vendégművész számára, de ebben a transkripcióban teljesen érvényesült a vendég éres szép hangja. A vendégművésznek, akit a közönség egyébiránt a budai szinkörből előnyösen ismer, erősebb oldala az ének, mint a játék. A közönség melegen fogadta a vendéget s az estén át többször zajosan tapsolta. *Németh* józsi Gurackija adta meg komikai savát-borsát a nyárias estének. Az est pikantériájaképpen említtük meg, hogy a *Népszínház* detronizált Katalin cárnője, *Hegyí* Aranka, egy földszinti páholyból nézte az előadást. (M-s.)

** **Az intendáns lemondása.** A főhivatalos *Magyar Nemzet* írja:

Több fővárosi napilap megírta, hogy gróf *Kegelevich* István intendáns beadta lemondását s hírt a zal a megjegyzéssel toldotta meg, hogy az intendáns felmentést ráköl kastélyban várja be. (E megjegyzést némely lap egy helyi értesítő nyomán közölte.) Ennek az utóbbi megjegyzésnek rosszszeműsége szembeeszköz. Gróf *Kegelevich* Istvánról csak a rosszakarant telerzhetheti lel, hogy amíg annak rendje és módja szerint lemondásti kérvényét el nem intézik, cserben hagyja az intézetet. Melynek vezetésére valaikozott. Felelőssége teljes tudatában gróf *Kegelevich* István intendáns egy percig sem gondol a fővárosból való távozásra, sőt értesülésünk szerint már az Operaház első előadásán is jelen lesz.

** **Szójátékok egy tenorista körül.** Az Opera színxét is érdekli és izgatja a kérdés, vajjon Burrián visszatré-e. *Maestr* igazgató most Drezdában van, hogy a magas C megugrott tulajdonosát visszaacsbítsa, de időközben több más tenoristát is igyekszik lekötöni. Így újra Budapestben bolyong *Prevost*, sőt idévárják a hamburgi színház tenoristáját, *Pennsint* is. Ellenentoristák készülődnek már fogadására s szájról-szájra adják, hogy az olasz név voltaképpen fordítás, mert *Pennarini* valódi neve *Feder*. Olaszzenekelőmórához olasz nevet is választott, de ha hozzánk jön, ismerve a magyarság gyengéjét, *Pennarini* vagy *Feder* helyett a *Tollagi* nevet veszi föl. De ha egyik név sem tetszik neki s a pónalét kifizette érte, akkor még megmarad számára a hangzatos *Pónalini* név. Így mulatnak az Operaházak!

** **Erzsébet királyné emlékezte.** A *Magyar Színház* kegyeletes módon illi meg Erzsébet királyné halálának évfordulóját. Holnap, szerdán ugyanis a rendes előadás előtt a zenekar alkalmi nyitányt játszik, utána pedig *Anyag* Ili elszavalja *Teles* Bélának ez alkalomra írt *Erzsébet királyné* című költeményét.

** **Népszínház.** *Kossuth Lajos*, ifjú *Bokor József* történelmi korrajza, — melyet a *Kossuth-ünnepélyre* írt — foglalkoztatja most a Népszínház egész személyzetét. A négy felvonásból álló, nagyszabású kiállításos mű lesz a Népszínház legelső udonsága ebben a szombaton. A teljesen új díszletekkel és jelmezekkel kiállított darabnak, — melynek ma volt első díszlet-próbája — mind a tizenegy képe teljesen korhű lesz. A főszerepet *Szirma* Imre játszsa.

** **Estély.** A *Fővárosi Iparosok Köre* szeptember 8-ikán színjátékkal és hangversennyel egybekötött sikerült estélyt rendezett. A gazdag program keretéből kiemelendő kivált *Aranyosi* Anna kisasszony, aki opera-árival gyönyörködtette a közönséget.

** **Szegény színészek segítése.** A szerződés nélkül maradt színészek fölsegítésére a jövő hó első felében nagy hangversennyel egybekötött előadás lesz a budai szinkörben. Fővároszerte nagy az érdeklődés az estély iránt. Jegyek előjegyezhetőek a rendezőségnél (VII. Varseny-utca 10. sz.) és *Hegyí* Izsónál, a Magyar Színház tagjánál.

KÜLÖNFÉLÉK

Két dal.

Ejjel két kis dal útra kél,
Vizet öket a röpke szél.
Az egyik tarka, mint a lepke,
A másik sötét gyászba fedve.

Az első szól: Dolgom mi jó,
Ahol vígság és dártdó,
Oda szállok ma lengve szárnyon,
És nincs ki szívesen ne várjon.

Gyönyör, jókedv kell énnekem.
Ott csendül csak az énekem.
Aján borb, aki fél a kéjbe,
És fény derül a néma éjbe. —

A másik szól: Gyermek beteg,
Annak ágyához sietek,
Körülzsongva, lelkebe szállva,
Tán edesebb lesz lázas álma. —

A tarka szárnyú dal nevet:
Ki is szereted tégedet?
Ki is fogad, mondjad, te kába,
Ez ijesztő, sötét ruhába? —

Elezállt a borböz, túnt az éj,
Feledve a víg dal s a kéj.
S a bús nótát, bár multak évek,
A gyermek szíve őrizé meg!

Feleki Sándor.

— Amerikai nők babonái. Az amerikai nő feltétlenül hisz a „nyul ballabának“ babonás hatásában. De ennek a nyul ballabnak ugyancsak sok feltétellel kell bírnia. Csak az olyan ballab-talizmánok van hatása, amely egy templom udvarában lakozó nyultól származik és vörös haju néger fogta, holdtöltekor. De ha a néger arcan csak egy szepől is van, akkor már vége a hatásnak. Ha a nyullab mind e következményeknek megjel, akkor a lábat a körmével fölfelé, csak addig kell szorongatni, míg az meleg lesz, — és amire gondolt az amerikai högy, az beteljesül. — Ha a háziaszony ráuntott készit és záptojásra akad, három napon belül öszevesze a családével. A hetedik tojás feltörésénél valamire gondolnia kell s akkor az teljesül; ha ellenben a hetedik tojás záptojás, a férjüram három napon belül ki fog rugni a hámból. — Ha a vörös haju nő toppan be véletlenül a házba, a család két nap muiva telmond. — Ha jókedvü vendég van hétón a háznál, az egész hét serecsés lesz. Ha a szobaleány is részese akar lenni a szerencsének, akkor harminháromszor körül kell járnia a vendég székét. — Ha a szobaleány a vasalót

leejtí, a család valamelyik tagját szerencsétlenség éri. — Nagy szerepe van a babonában a tükröknek. Ha a tükröt a háziaszony törí el: össe fog veszni az urával; ha egy fiatal özvegy törí el, az addig nem megy ujra férjhez, amíg egy juniusi szél az izéporrá tört tükröt egészen el nem fújja. — Ha a háziaszony reggel a cirokseprőt a küszöbön megfordítva találja, egy évig nem megy férjhez. — Hajtüt találni nagy szerencse. — Talált hajtüt a férj mellényének bal zsebébe kell csempészni és akkor a férj hü marad. — Husvét hétfőjén talált hajtüt (ha rozsdás) kétszeres szerencse; és ha száz év muiva is, de biztosan teljesedik az, amit a nő kíván. — Marakodó kutyát látni az utcán — szerencse. — A 13-as szám nagyon szerencsétlen, és különösen írás al az amerikai nő a páratlan hónap tizenharmadik napjától. De az ember elejét veheti minden bajnak, ha mielőtt a szobát odahagyja, egyszer megfordul és halkán azt mondja: criss-cross. Ha 13-án a nő apácával találkozik, szerencsétlenség éri; ha azonban sikerül a nőnek a másik oldalra jutnia, mielőtt az apáca eléri az ő helyét, nem lesz baj. Segíthet magán a nő ugy is, hogy megérinti az apáca olvasóját. — Ha reggel takarításközben gombostűsekszik a földön, hegyével a nő felé, az szerencse, csak a füt hamar fel kell venni és eltenni. —

— A khinainak udvariasága. Senki sem mulhatja felül a khinaiknak udvariaságban, írja az Echo. Ha valami szegény szerző beküldi a kéziratát egy kiadónak, nem jelelnék neki nyomtatott sablonnal, amelyben hívösen visszautasítják. Szó sincs róla. Még ha el sem fogadható a kézirat, akkor is ilyesféle választ kap: —

— Kéziratát élvezettel olvastuk. Öseink esontjaira esküszünk, hogy soha azelőtt még ilyen remekművet nem olvastunk. Ha kinyomatjuk, a császár meg fogja parancsolni, hogy mintaképül tekintés és azontul sohasem fognak kinyomatni olvasalmát, aminek kevesebb az értéke. Mivel azonban ilyen művet tizezer évnél előbb nem szereshetünk, azért remegő kézzel küldjük önnök vissza kéziratát és mély álatattal ezerszer is bocsánatot kérünk. —

— A kaosa. A tizenkilencedik században egy ideig divat volt, hogy mindenféle tréfakkal ültették fel egymást az emberek s a legvalószínűtlenebb és legkalandosabb híreket terjesztették. Egy Cornelissen nevű brüsszeli ember tárcát írt akkoriban egy lapban a kacskál falánkságáról. Hogy a kacskálnak a falánkság milyen rémes mérvű, arra nézve a következő kísérletet írta le. Husz kacskált tereltek össe s az egyiket tollastul össevagdalták és a többieknek eledeül odaadták. A tizenkilenc kaosa felalta a huszadikát. A kacskál aztán sorjában feltalt egyet maguk közül s végül csak egy maradt, amely a tizenkilencediket szöröstül-böröstül megette. Ezt a kis históriát nagyon

— Oh — mondta a kis emberke, fölugrott helyéről s a divánhoz rohant.

— Jó reggelt, pajtás! Savanyuvíz? Hogyne! Konyakkal?

— Igen, — mondta Foma, megszorította száraz, forró kezét, amelyet a kis ember feléje nyujtott s az arcába tekintett.

— Jegorovna — kiáltotta most a kis ember, miközben Foma felé fordult s így szólt;

— Ismersz-e Foma Gorgyjev?

— Emlékszem, hogy valahol találkoztunk.

— Négy éven át... De már régen volt.

Jesov vagyok.

— Oh Istenem! — mondta Foma csodálkozva. Felült a divánon. Te vagy?

— Igen. En vagyok.

Jesov arca eltorzult s kezével a mellét tapogatta.

— No de ilyet! — mondta Foma elnyujtott hangon. Hogy megöregedettél! Hány éves vagy?

— Harminc...

Fomanak fájt, hogy ezt a vidám s ölelmes eszű iskolatársát ilyen nyomorult lakásban kellett viziontálnia. Ránézett, szomoruan pislogott s látta, hogy Jesov arca is eltorzult, szemében pedig lánggal ég az idegesség. Jesov most bontotta ki a selters-vizes üveget, hallgatott, miközben az üveget térde közé szorongatva hiába igyekezett kirántani belőle a dugót. Erőtlenége meghatotta Fomat.

— Igen, az élet téged is megviselt. Pedig te sokat tanultál. Ugy látszik, hogy a tudomány sem ér sokat — mondotta Gorgyjev tündödvé.

— Igyál! — mondotta Jesov, — aki a fadradságtól egészen halvány volt s feléje nyujtotta a poharat. Aztán a homlokát dörgölte, Foma mellé ült a divánra s így szólt:

— Hadd békén a tudományt! A tudomány isteni ital... egyelőre azonban még nem forrott ki s nem érett a használatra, mint a pálnika. A tudomány még nem elég érett arra, hogy boldogítson s az embereknek, akik sokat kóstolgatják,

szellemesnek tartották Brüsszelben, hamarosan az össe lapokat bejárta. A hírlapi kaosa innen veszi eredetét.

— A bodonyi leányvásár. Baranyavármegyeinek szent-lórincozi járásában van Bodony falu, amelyben a templom fölöttén lévő szent kereszt ölmagasztalásának emléknapját, szeptember 14-ikét követő vasárnapon régi hagyomány szerint leányvásár van. Ezen a bnosnapon a vidék legényei kiszemelik a párjukat s hogy milyen körülmények között, azt leírja a Pécsi Napló egy cikkében Somsich Sándor. Ha az idő kedvező, már a kora reggeli órákban megörkeznek községenként, csoportokban a vidék házasulandó legényei s férjhez készülők leányai. A leányok össefogóva, föl-alá sétálnak a sátrak hosszú, kettős sorai közt hagyott területen. Egyik csoportban fehér gyolcs-ruhába öltözött kurtaszoknyás, ormánysági leányok, a másikban Kisasszonyfa-vidéki hadjonok, suhogó selyemben, az elmaradhatatlan ezüst láncol nyakukon, va'amenynyí jól „kicsinálva“ (kendőzve). A házasulandó legényeken testhez simuló, fekete rövid kabát, feszes magyar nadrág; tükrörényes ráncos csizma; hátul söprős cseperka kalap, a kezében egyszerű nádpálc. Az egyes sátrak mellett, rendszerint anyjukkal, vagy keresztanyjukkal oldalukon szemlélik a beszélgető leányokat, különöse megjegyzést téve, hol egyik, hol másik leányra: „Ejnye az a szöke, de szépen ki van csinálva; — nekem jobban tetszik az a kis „vakio“ (teli, piros arcu) barna lány; — hanem azt nézze csak meg, az aztán iormás egy lány, ugy-e, milyen szép járása van, én ezt jobban szeretném! — Nohát én nem bánom, édes fiam, magadnak választod! Ha így aztán a legénynek megtetszik egy a sok közül, megkísérik a hozzá való közeledést. A leánycsoportok megállnak hol egyik, hol másik báboasátornál, a leányok kiválasztanak egy-egy mézeskalácsot, mintha ök azt meg akarnák venni, voltaképp pedig más s cöljnek, amit közülök egyik-másik el is ér. A legények, már tudniillik akiknek e csoportban van a kiszemeltük, odamennek és megered a szóbeszéd: — Ne bánts, édes hugám, majd én kifizetem, hol lakol, rózsám? — Ozdon, hát maga? — En Baklán. — Tartsa Isten! — Veled együtt! (A legény a leányt tegezi, míg ez amaz magázza.) A leány márcot is vesz a lánynak, a legnagyobb poharat töltve tötte meg abból s míg a leány azt szüresölve issza, a leány ingerkedik vele: — Adjon Isten téged nekem! A leány irulva-pirulva tekint a legényre s ha ez megtetszik neki, szol: Ugy engedje Isten! Az anya, keresztanya is odafurakodik s jól szemügyre veszi a leányt, kit fia, keresztfia így kizemelt magának, s ö is szóba ereszkedik vele. Legény s leány e perőtől kezdve ha tudniillik „öszvevág a szó“, tolyton együtt vannak. Öszvevágóva sétálnak: a leányt csak szája ki-

csak a fejük fáj tőle. Miért iszol olyan ügyetlenül?

— En? Hát ugyan mit tegyek egyebet? — kérdezte Foma mosolyogva.

Ha ezt a kérdéset össefüggésbe hozom avval, amit tegnap mondtál, úgy érzem, hogy te nem találás valami tulsok örömet az életben.

— Oh, — sobjajtott Foma mélyen s fölállt a divánról. — Milyen életet folytatok! Esztelen-ség... egyedül élek... nem értek semmit... és mégis akarok valamit... legjobb szeretnék mindent leköpní és elsütyödni! Ha szabadulhatnék... Olyan szomorú vagyok!

— Ez érdekes — mondta Jesov, miközben a kezét dörszölte. Érdekes, ha igaz, mert azt bizonyítja, hogy az elégedetlenség szentlelke már a születésor belészekli magát a kereskedők hájósobáiba, a lelkek halotti kamrájába, ahol a lelkek belefulladtak a zsiros tsibe, a tea és egyéb italok tengerébe. Beszélj el mindent. Majd írok belőle egy regényt.

— Azt mondták, hogy már írtál rólam valamit — mondta Foma kíváncsian s figyelmesen nézett hátra, mintha azt akarta volna kitalálni, hogy ugyan mit írhatott ez az ember, aki ilyen nyomorult.

— Igen, írtam rólad. Olvastad?

— Nem. Nem jutott hozzám.

— Hát mit mondtak neked erről?

— Hogy nagyon lerántottál.

— Hm! Hát nem érdekel, hogy elolvastad volna?

— Majd elolvasom — mondta Foma bátorító hangon, mintha meg akarta volna nyugtatni Jesovot.

— Hisz nagyon érdekes lehet az, amit te írsz rólam — tette aztán hozzá s mosolygott.

De mikor ezt mondta, semmi érdeklődést nem érzett s csak azért mondta, mert sajátja Jesovot. Egészen más dolgok foglalkoztatták: azt akarta tudni, hogy miféle ember ez a Jesov s hogy miért ilyen rongyos.

(Folytatás következik.)

REGÉNY

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyjev).

Írta: GORKIJ MAXIM.

(71)

Írása fölé hajlva írt, fejével integetett, hol jobbra, hol balra fordult, a vállát vonogatta, testét, amelyet csak hálóing és alsónadrág fedett, ide-oda mozgatta a széken, mintha tüzes vason ült volna s mintha nem szabadott volna fölkelnie. Szóvány és vézna bal-karjával a homlokát dörszölte, majd ismeretlen jeleket írt a levegőbe; meztelen lábaival a padlót kapirgálta, nyakán kidagadt egy ér s még a füle is mozgott. Ha Fomára tekintett, látszott vékony ajkai, amely mint ha sutogott volna, hegyes orra, mely vékony bajuszára lögött le, mindig mozgott, valahányszor a kis emberke mosolygott.

Arca sárga volt, dagadt és ráncos s úgy látszott, hogy villogó, értelmes szemei nem is tartoznak igazán ehhez az archoz.

Mikor Foma kifáradt nézésétől, szemét a szoba minden irányába fordította. A szoba falába vert szögeken újságcsomók függtek, úgy hogy azt hihette volna az ember, hogy a szoba falain daganatok támadtak. A szoba teteje fehér papírossal volt beragasztva, amely sok helyen fel-puffadt, megrepedt s piszkos csomókban lögött alá. A padlón ruhák, csizmák, könyvek és rongyos papírosok heverték. Az egész szoba olyan volt, mintha forró vízzel öntötték volna le.

Az emberke most eldobta a tollat, az asztalra borult, az ujjával dobolt s halk hangon énekelt:

Foma sóhajtott s így szólt:
— Ha egy kis savanyvizet kaphatnék, Nem lehetne?

ván — a legény megveszi neki az elmaradhatlan „környázást” és megteszi vele az ördöghintát, annak egyik alkalmatosságában, egymás mellett ülve, szerelmes szavakat sutogva a leány fülebe. Innen a laconyhaba mennek, ott együtt, ugyanazon tányérből megebédelnek, esedeg a legény részéről hozott hazából falatoznak. Délután lakmározás és tánc a korcsmában, illetve annak udvarán. A legény minden áron ki akar tenni magáért, mulattatja „itátja”, táncoltatja választottját, aki most más legénnyel, valamint ez más leánnyal még csak nem is beszél, — hozatja a sűrt, huzatja a cigányt, dalol, megakar mutatni, hogy ki a legény a csárdában. Bucsuzásul, bármennyire szabadokozik, megöleli a legény a leányt, ezzel válya el a léte:

— Aztán csalba' ne hagyj ám! Mert megtörténik az is, hogy a leány, bár elfogadja a legénytől a márcot, mézeskaácsot stb. — nem megy hozzá nőül, mert: vagy mindazok elfogadása csak „képtalásból” (szinleg) történt, mivel más, neki jobban tetsző legényre vár, s ez megjő érte; vagy pedig a bucsu után elbeszéli valaki a legénytől.

† **Különo milliomas.** Japánban él egy amerikai milliomas, aki azonban nem élnyűző és kényelmes életet, mint társai, hanem jobban szeret Kelet kitalizott egzisztenciát között élni. Sok évvel ezelőtti orvos volt, még pedig olyan kiváló elmeorvos, sikerei oly nagyok voltak, hogy vagyona vagy huszonöt millió emelkedett. Aztán nagy pazarlásokat vitt véghez, úgy hogy ugyancsak leolvadt a vagyona, ámbar még mindig elég gazdag maradt. Akkor eszébe jutott, hogy kivándorol az Egyesült-Államokból. Elment Japánba és a „banin”-ok, vagyis a sírásók és a Japán társadalom kitalizottjai között kalandos életet folytatott. Meg is tetováltatta magát, ugyanígy, hogy fájig maradt szabad hely a bőréről. Majd visszatért Amerikába és aki csak akarta, annak megmutatta a keleti tetováló-művészet remekét. Régi barátai azonban kerültek, a klubokból kizárták, ezért csakhamar visszatért Japánba és a megvetett „banin”-ok módjára öltözködve, bejárta az országot egy medvével, amely különböző produkciókat végzett. Volt aztán még egy ötlete. Egész csapat fiut szerzett, akiket egyesenes a szülőköt „vásárolt meg, ezeket katonásan felöltöztette szembe állított velük ugyanannyi, uniformisba bujtatott majmot és ezek aztán a mulattatására mindig eljászották neki a japán-kínai háborút. Ezek a küzdelmek véresék és durvák voltak és a fiuk csak nagy bérért maradtak.

† **Katonai szakácsverseny.** A krasnojelsói táborban, ahol ezidőszent negyven ezer katonára van együtt a napokban lesz meg a gárdaezredek szakácsainak szakács versenye. Az oldengbiri herceg, aki azelőtt a csapatok felett parancsnokolt, végrendeletében egy összeget hagyott arra a célra, hogy kamataiból minden évben díjakat kapjanak azok a katonai szakácsok, akik a „cahat” a legjobban tudják főzni. Minden ezred két-két szakácsot küld a versenyre s a bizottság magasabbrangú tisztekből áll, élükön Rudanovszki vezérőrnaggyal, a finnországi ezred parancsnokával. A díjak: pénz, órák vagy egyéb tárgyak.

KÖZGAZDASÁG

Borászati kongresszus.

Verseez, szeptember 9.

Verseezen vasárnap élénk érdeklődés közben tartották meg a bortermelő és borkereskedők kongresszusát.

A kongresszusi tagoknak szombaton délután külvonlaton érkezett első csoportját a pályaudvaron nagyszámú lelkes közönség élén Zezert Károly polgármesterrel Zoffmann Sándor, a végrehajtó-bizottság elnöke fogadta. Nagy tetszéssel fogadták üdvözlő beszédére Molnár Ákos orsz. képviselő lelkes szavak kíséretében választot.

Ezután hosszú kocsisorban, az éljenek lakosság sorfalai között a szépen telibogozott városba vonultak a vendégek. Este 7 órakor érkekezletre gyűltek össze a kongresszus tagjai a városába nagyteremben s Molnár Lipót, a Magyar Borkereskedelem szervezőjének javaslatai alapján megállapították a másnap kezdődő kongresszus munkarendjét.

A vasárnap reggel 9 órakor a Vigadó nagytermében megkezdődött kongresszuson megjelent körülbelül 300 bortermelő és borkereskedő Magyarország összes bortermelő vidékeiről, ezenkívül pedig számos osztrák borkereskedő és közülük az osztrák borkereskedők szövetségének elnöke, Pollák Vilmos osztrák tanácsos.

A megjelent tagokat Zoffmann Sándor, a végrehajtó-bizottság elnöke üdvöztette és indítványára közfelkialtással megválasztották diszelnökül: gróf Apponyi Albert, Grecsák Károly, Zákó Milán főispán, Zezert Károly polgármester; elnökök: báró Solymossy

Lajos és dr. Molnár Ákos országgyűlési képviselők és Zoffmann Sándor; alelnökül: Teutsch B. I. (Segesvár), Wolf Lipót (Kismarton) Haar Ignác, dr. Szilágyi Gyula (Budapest) és Rottler Ferenc (Verseez); ítéltkárát Molnár Lipót; titkárokká dr. Schreyer Jenő és dr. Sgalitzer Gyula, Gerő Gyula Budapest, Waldherr József és Horváth Ede Verseezről.

Dr. Molnár Ákos elfoglalja az elnöki széket s mielőtt megnyitja a kongresszust, felkéri Rottler Ferenc, Haag Aladár, dr. Sgalitzer Gyula, dr. Zwack Ákos, Kebrer Károly és ifj. Wolf Lipót urakat, hogy a megválasztott diszelnökül közül Verseezen tartózkodó főispánt és polgármestert küldöttségileg hívják a nagygyűlésre.

A diszelnököket harsógó éljenzéssel fogadták és dr. Molnár Ákos őket meleg szavakban üdvöztötte. Utalt a borgezdaságunk terén mesterséges ellenlétek szítása által okozott és az egész bortermelés kárára uralkodó viszonyokra, összehasonlítva borászatunkat egy hajóval, melynek kormányja nem képes e hajót a szürkék között biztos révbe vezetni. A hajót jobbra-balra dobja a vizvály vihára, nagy a veszély, hogy ilyen ügyetlen kormányzás mellett zátónya fog kerülni. De ott volt a hajó evezős legénysége között Molnár Lipót kongresszusi ítéltkár, aki megragadta a kormányrudat, felvillanyozta az alélt legegységét, összelogtak kéz a kézben mindannyian, a rozoga hajó kormányt kijavították és azt jó útra terelték. Indítványozza, hogy a kongresszus, mielőtt a napirend tárgyalásába kezd, jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon Molnár Lipótnak. Az elnök újból figyelmeztette a kongresszust a termelők és kereskedők érdekei összeegyeztetésének feltételének szükségére, melynek teljesítésével ezek önmaguknak, kölcsönösen egymásnak, de legelső sorban a magyar hazának tartoznak.

Napirend előtt felszólal Molnár Lipót ítéltkár, aki indítványozza, hogy a kongresszus Széll Kálmán miniszterelőnököt, dr. Láng Lajos kereskedelmi és Darányi Ignác földművelési minisztert sürögnyileg üdvözölje. A két indítványt egyhangulag elfogadták.

A szakelőadások sorozatát Széll X. Ferenc római-katholikus lelkész kezdte, aki a megjelenésében akadályozott Kövessy Ferencz előadását szövegértékes és vesszőzött, vesszőmentes és annak legelsőszóbeli módjai címén olvasta fel. Utána Molnár Lipót előadása következett a *belföldi borértékesítés akadályairól*. Előadó alaposan kidolgozott, nagy szakértelemmel valló előadásában felsorolta mindazon főbb akadályokat, melyek a magyar bor értékesítését megnehezítik. A halgató-szaj zajos tetszésnyilvánításai kísérték Molnár azon kijelentését, hogy a főakadály: a magyar bornak és ennek értékesítésére legelső sorban hivatott magyar borkereskedelemnek diszkreditálása, mely a földművelési miniszter által igen helyesen megindított és célszerű nagy takarítási akciónak a következménye, mely akció Darányi közegének tülbuzgósága folytán elajult, a magyar bor iránt a bizalmat megingatta belföldön és külföldön is. Felemlíti előadó az álagrariusok áldatlan borharcát, melybe Darányit is belesodorták. Ezen álagrariusok által propagált értékesítő szövegkezeléssel foglalkozva, példákkal illusztrálja és bizonyítja, hogy ezen szövegkezelés illegális konkurrenciát csinálnak a hivatásos kereskedelmek, de egyebet nem tesznek, mint hogy egyeseket keresetköz juttassanak és az állami szubvenciót szépsékesen elkéltik. Felhívja előadó a kongresszus figyelmét azon nagy értékesítési akadályokra, amelyeket az osztrák borok és a tiroli petotborok okoznak. A fontos osztrák vámklauzúla tekintetében igen nagy fontosságra fejeleztetett, az előadó. Molnár igen érdekesen fejtegeti, hogy a magyar bortermelés és még inkább a magyar borkereskedelem érdeke megköveteli, hogy egyelőre az osztrák bornak még egy bizonyos kvantuma mérsékelt vámtétel mellett behozassék. De minthogy a magyar borkereskedelem mindig magyar nemzeti kereskedelem volt és 1890-ben is a legerélyesebben tiltakoztak éppen a magyar borkereskedők az osztrák bornak leszállítása ellen — úgy jelenleg is a magyar borkereskedelem kész anyagi előnyeit feloldozni és egyértelmű a magyar bortermelőkké sikra fog szállni, hogy Magyarországra többé egy csepp osztrák vagy külföldi bor se jöhessen be kedvezményes vámtétel mellett, mert magyar nemzeti kereskedelmek akarunk teremteni. (Viharos éljenzés.)

További fejtegetésében illusztrálja a többi törvényhozási, társadalmi és politikai akadályokat és betetejti a következők határozati javaslatot:

1. Felszólítandó a kormány, hogy az állandó borvizsgáló-bizottságok által végzett vizsgálatok publikálása által közreműködjék a magyar bor és ennek értékesítésére iránt megrendült bizalomnak újra való megerősítésén;
2. hogy szüntesse be a borértékesítő szövegkezelés segélyezését és támogatását és kizárólagosan termelő szövegkezelés alakítását pártfogolja;
3. hogy vándortanítókai nyújtson oktatást az okszerű szőlőművelés és a legelőszűbb pinockezés elsajátítására;
4. hogy hazai bortermelőinket megvédje az osztrák bor beföldönzése ellen, a vámnak 20 arany forintra való felemelése által;
5. vegye revízió alá a semmiképp meg nem felelő műbortörvényét és a kiegyezési tárgyalások során hasson oda, hogy Ausztriában a mienként egyöntetű műbortörvény életbejeltesse;
6. a műbortörvény használatos anyagoknak vámját telatosan emelje;
7. hogy a borforgasztási adót eltörölje vagy azt legalább is 3 korona egyöntetű összegre redukálja;
8. változtassa át a szesztermelési adót szesz-forgasztási adóvá, a cognac-ípar fellendítésére érdekében és részesítse előnyben a borszeszt az ipari szeszszel szemben;
9. engedje meg az ártatlan és rövid időre ható elfojtást a mustnak, valamint rendelje el a mustnak gyorsított és közvetlen vasúti szállítását;
10. vonja be a katonaságot a borforgasztásba

és emelje ezt még a külföldi boroknak a magyar győgyserkenyvből való törése által;

11. Állítasson össze a borvizsgálókat eredményéről statisztikát és ezen célból vizsgáltassa meg évente minden bortermelő vidék terméseit;

12. szervezzen a kereskedelemügyi minisztérium minden borkérdésre hatáskörrel állandó szaktanácsot bortermelőkből és borkereskedőkből.

Ezen előadashoz hozzászóltak: Kulcsár Samu, ki a szövegkezelés ellen érélyes filippikát tartott; Pollák Vilmos, eszásári tanácsos Bécsből, aki hosszabb beszédben melegen üdvözli a kongresszust, amelynek a bortermelő és borkereskedők szövegkezelését ajánlja, ami Ausztriában is tésényesen bevált és reméli, hogy a kormány nem fog elzárkózhatni ezen kongresszus komoly határozatainak teljesítése előtt. Ami a petotborok kitiltását illeti, kéri a javaslatot úgy átváltoztani hogy ne az ausztrai, hanem expressis verbis a tiroli petotborokat mondják ki kitiltandóknak. Ifj. Wolf Lipót és dr. Szilágyi Gyula stiláris módosításokat ajánlanak.

A javaslat negyedik pontját Fehér Mihály és ifj. Wolf Lipót ojképp kibővítendők tartják, hogy mondassék ki, hogy ha az osztrák bornaklauzúla végeleges előírése keresztülvihető nem volna és a kormány a borbehozatal kontingentit akarja, akkor a kontingens 1. ne legyen 400.000 hl-nél nagyobb és 2. ne osszassék ez fel az osztrák, hanem a monarchia bortermelői és borkereskedői között. Id. Wolf Lipót a kormányt figyelmeztetni kéri arra, hogy a magyar bornak exportját könnyítse a kereskedelmi szerződések megkötése alkalmával, a mi bornak részére kivivandó mérsékelt vámnak által. Telkes I. javasolja, hogy ha kontingentális lesz, ez csak iehér borokra szólhasson, mert a vörösbor behozatalára semmi szükségünk nincs.

Előadó reflektál az összes felszólalásokra és hangoztatja, hogy ő is meg van győződve, hogy a kontingentális csak akkor fogadtatna, ha a kontingens a monarchia érdekeitjei között kerül felosztásra, de minthogy ő szigorúan megmarad álláspontra mellett, hogy az osztrák bornaklauzúla tökéletesen eltöröltesék, még számolni sem tanácsosja a kontingentális keresztülvitelével és ennek is tökéletes mellőzése mellett van.

A kongresszus Molnár javaslatát egyhangulag elfogadja és báró Solymossy, aki időközben a nagygyűlés elnökségét átvette, jegyzőkönyvi köszönetet szavaztat az előadónak.

A délután folytatott tárgyalás sorra került a kongresszus legfontosabb pontja, az országos szövetség megalakulása és az alapszabálytervezet megvitatása. Feszült érdeklődéssel és élvezettel halgatta a kongresszus Zwack Ákos előadást, melyben kimutatta, hogy ha a magyar bortermelői azt akarják, hogy sok mindenféle jogos követelményeik kielégítést nyerjenek, akkor szükséges, hogy teremtsenek egy oly állandó intézményt, mely hivatva van nemcsak a kongresszus határozatait végrehajtani, hanem állandó összeköttetést fenntartani a borászat terén működő összes tényező között, hogy érdekeit folyton szemmel tartsa, felkarolja, megvédje. (Általános helyeslés és éljenzés.) Előadó kitér az országos szövetség historikumára és kiemeli, hogy erre az impulzus a Magyar Kereskedelmi Csmarnok borszáti szakosztálya adta, mely az alakítani javasolt országos szövetséget pártfogolni is fogja. Ezen nagy tetszéssel fogadták kijelentést után Zwack indítványozza, hogy egy Magyar Kereskedelmi Csmarnok borszáti szakosztályának, mint Molnár Lipót szerkesztőnek jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék azon fáradságon és kitartó munkásságért, amelyvel a szövetség eszméit propagálta.

Az előadó ezután felolvassa a 26. §-ból álló alapszabálytervezetet, mely pontról-pontra elfogadtatott. A tagsági díjról szóló pont többek hozzászólása után módosítottat. Az alapszabályok elfogadása után a kongresszus nagy lelkesedéssel tette magáévá Zwack határozati javaslatát és a Magyarországi Bortermelő és Borkereskedők Országos Szövetségét megalakultának mondotta ki. Nyomban körülbelül 150 bortermelő és borkereskedő beiratkozott tagnak.

Dr. Schreyer Jenő a Magyar Kereskedelmi Csmarnok nevében és megbízásából üdvözlő a megalakult országos szövetséget és kijelenti, hogy a Csmarnok ezen új intézményt bármikor szívesen támogatni fogja.

Dr. Sgalitzer Gyula indítványára az alakuló közgyűlés nagy lelkesedéssel megválasztotta az országos szövetség ügyvezető igazgatójává Molnár Lipót, ügyészsébe dr. Schreyer Jenőt, a Kereskedelmi Csmarnok titkárá, szaktanácsosnak Zwack Ákos és titkárnak Gerő Gyulát. A megválasztott tiszttak, melynek nevében Molnár mondott köszönetet, megbízottait az alapszabályoknak jóváhagyás végett való betetezésével, a központi iroda szervezésével és a Budapestben megtartandó választó közgyűlés egybehívásával.

Ezzel az első nap tárgyalásai bejeztettek. A második napon az előadó székét Jablonovszky József, a rovartani állomás igazgatója foglalja el, aki a lisztharmat elleni hathatós védekezés módjait igen érdekesen és tanulságosan fejtegette s a hozzá intézett szakkérdésekre a választ nyomban megadta. A kongresszus zajos tetszéssel adott az előadónak.

Ezen előadást kísérelő éljenzés nyomban megviharosabb éljenzés követte, amely gróf Apponyi Albert diszelnöknek szólott, aki Grecsák Károly kuriai bíró diszelnök, a főispán, a polgármester és számos országgyűlési képviselő kíséretében jelent meg, hogy a kongresszus tanácskozásain, ha rövid időre is, részt vegyen.

Báró Solymossy elnök lelkes beszéddel üdvöztölte a képviselőház elnökét.

Gróf Apponyi azt felelte, hogy sajnálatára a kongresszus tárgyalásain részt nem vehet, de tudva, hogy az élköveti közgazdasági hibáknak tulajdonítható a borszáti mai helyzete, szívesen fogja bármikor támogatni a termelőket és kereskedőket egyesülését, melynek mindenesetre jó és üdvös eredménye lesz.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. szeptember hó 10-én.

A vörös talár.

Dráma 4 felv. Irtá Brieux. Fordította Fábian István.

Személyek:
 Mihályfi A főgyógyász Gyones
 Rákosi Elnök Ujházi
 Vizvári M Benoit Rózsányi
 Gabányi Mondoubleau Nádai F.
 Dömjén Etchepare Beregi
 Szacsay Yanette Hegyesi
 Nádai B. Etchepare anyja Lendvayné
 Gái Bridet Szőke

Kezdete 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné.

Költemény. Irtá Balla Miklós.

Szaválja B. Lenkei Miklós.

Utána:

Kuruc Feja Dávid.

Színmű 4 felvonásban. Irtá Fényes Samu.

Személyek:
 Feja Dávid Pethes Ráskayné Harasztly
 Fejné Hunyady Demeczy Vendei
 Judit Nógrádi Szeneczy István Mátrai
 Gábor lantos Balassa Csitó Péter Rónaszei
 Esze Tamás Hegedűs Lányi Samu Lévy
 Böske Varsányi Caraffa Antonio Fenyesi

Kezdete 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné.

Költemény. Irtá Balla Miklós.

Szaválja Szirmai Imre.

Utána:

Nebántsvirág.

Énekes színmű 4 felvonásban. Irták Melihac és A. Milaud. Fordították Evva Lajos és Rákosi Viktor.

Zenéjét szerzte Hervé.

Személyek:
 Flavigny Kúry Szinzigazgató Ujváry
 Chateau Németh Rendező Nagy
 Celestin Szirmai Gusztáv Deli
 Corinna Tollagi Róbert Kalocsai
 Apácafejed. Siponé Lydia Solymsai

Kezdete 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné.

Költemény. Irtá Telekes Béla.

Szaválja: Angyal Ilka.

Utána:

Herkules munkái.

Operett 3 felvonásban. Irták G. A. de Caillavet és Robert de Fiers, Fordította; Kesztelhyi Ernő. Zenéjét szerzte: Claude Terrasse.

Személyek:
 Herkules Sziklai Amphitens Deli
 Palemon Boross Hannon Iványi
 Orpheus Palásthy Lysias Kalocsai
 Augias Ráthonyi Omphale Szekeslei
 Lysias Mátrai Erichona Margó Z.
 Xantias Gréth Opora Almássy L.

Kezdete 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. szeptember hó 10-én.

Spanyolország.

Irtá Pekár Gyula.

Kezdete 7 1/2 órákor.

FOVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. szeptember hó 10-én.

Az édes lányka

Operett 3 felvonásban.

Kezdete 7 órákor.

VAROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. szeptember hó 10-én.

Rip van Winkle.

Nagy operett 3 felvonásban.

Kezdete 7 órákor.

Gyorsírási és gépirási szakiskola.

Másoló és sokszorosító iroda. (Copyng Office).

VII. ker., Kazincy-u. 3. l. em. 7. (Kerepesi-ut mellett).

Az ország első gyorsírógyorsíró tanintézetét és gépirási szakiskoláját a szeptemberi magyar és német gyorsírási levelezés és vitairás tanfolyamokra és a gépirás kurzusokra a beiratkozók 3-5-ig tartanak. Az egyesület a jól végzett növendékeket el is helyezi. Gépirás tanfolyamok: Remington-Standard, (Rem), Pay-Sho, Underwood, ost. New Century Calligraph, Smith-Premier, Grandall, Frister et Rosemann, Ideal Hammond, Empire-féle írógépek. Postafelirat, kódelvelek, pályamunkák, berendezések felírás vagy sokszorosítását az egyesület olcsón színtípusok kivételével díjmentesen vagy prospektust küldtünk.

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház	Urania színház
Csütörtök	A proietárok	Az órnagy ur	Kuruc furlang	A postás fiú és a huga	Déliabók hazája
Péntek	Közönyt-közönyt	A polgármester ur	San-Toy	Koldus és királyfi	Monte Carlo Riviera
Szombat	Endre és Johanna	A polgármester ur	A baba	Koldus és királyfi	Nápoly
d. n. Vasárnap este	A kaméliás hölgy	A polgármester ur	Sárga csikó	New-York szépe	

Ős-Budavára.

Nyitva estl 6 órától reggeli 4 óráig.

Remek, egészen új variété-műsor.

Jean Stroober

chanteur comique francais

The original Beirott's

akrobatiqne-excentrique-duo

Steinhardt

és a többi elsőrangú attrakció.

50 tagu, kitérő, egyenruhás zenekar.

Lovardá és számos más szórakozás.

Belépődíj 60 fillér. Gyermekjeggy 20 fillér.

Kedvezményes jegyek minden létezőben.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató

Nagymező-utca 17.

A 6 Postillons

elrágódól néi együttes

Paolis

pedli-kutyákkal

Nuscha, Linder, Tiso

a szamszent-csallagok

és még

12

különlegesség.

Az előadás 8 órákor kezdődik.

A télikerben reggel 5 óráig Vörös Elek előzenekara.

hangversenyek.

Szenzáció

vendégszereplés

RÉMI mulatóban

Király-utca 71. sz.

2000 nézőre berendezve.

Korszerűen és újonnan berendezve.

Mindennap este 8 órákor

Szenzáció előadás.

Az Illuziók palotájában. Az Androldok mesteresek

emberek. La belle Roland II Egy ábránd. Az Aranyé-

országnak. Rokk Hillen, rakárakban robbanó any-

gok rajta. Orkai Állókép díszára A magikus

kard. Electro Motor Blograf

Semiramis varázskertje.

Víz tündérláték meséi kiállításban. Ragyogó és villogó

tízi székfűtnek.

US! US! US!

Villamos lámpa

szobában is hordható, kényelmes, célszerű, tartós.

Mindenkinek szükséges szobák, lépcsők, folyosók,

metélnyélgyűjtés megvilágítására. Ilyen-

eknek gyakorlatiakká rendkívül alkalmas. Ilyen-

területeknek nélkülözhetetlen. Or-

vosoknak és szűrésnek. Jól ill-

ha. Jól megvilágítják. Háziaszonyok

szobáknak és a torok és gége vizsgálatánál.

Fontos gyárakban, malmokban, pír-

ókban, rakárakban robbanó any-

goknál (benzin, petrolum, karbid, lőpor stb.)

kezelésnél vasúti tisztviselőknél és

utazó közönségnek megvilágítására.

szükséges. Több ezer darab készült és ma a telep idovel

kiég, új lelet 75 kért hapható.

ARA 6 KORONA.

Utánvetéssel vagy bérmentéssel az összeg előle-

g beküldése mellett küldi a

Magyar bizományi részvénytársaság

Budapest, VI., Ó-utca 42. sz.

A 16170. számú

Berendezés fémtöltények gyűjtőjűkai megvizsgálására

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmá-

nak értékesítése céljából magyar gyárosokkal ösz-

rekeztetést keres, esetleg szabadalmát olajja vagy

gyártási engedélyt ad. — Felvilágosítás nyelhető:

KALMAR J. mérnök, hitese szabadalmi ügy-

vívő irodájában,

Budapest, VII. Kerepesi-ut 44.

Butor

csak jó minőségű.

Házhozba, kredenc, szobagy-

divány, asztal, szék, íróasztal,

konvaleszkó, uti fotelek,

otomán, szalonberendezés, tükrök,

egy-egyben is, nagyon

olcsón, előadásban és

kiosztásban. Vidékre gondosan

csomagolva, biztosítva. Csak

VI. Teréz-körút 40. szám

Steinberger Hannó

butoriparossal.

Ha sorajgyel

előadásban vannak

és sokra magasabb

költséget kíván, for-

duljon

BEIFÉL JÓZSEF

bankházas

Budapest, Károly-

körút 1. szám.

Alapították

1874

Magyar kir. államvasutak

Igazgatószék

12771/7902. Al.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság

a nagy kir. államvasutak

részére a jövő 1903. év-

ben, illetőleg 1905. év

végeig különféle terpen-

tia olajokból felmerülő

sükségletének szállítását

biztosítani kívánván, ezen-

el nyílvános pályázatot

hírdet.

A kiírt tárgyát képező

egyes cikkeket előtérítve

jelözték, mely egyszer-

s mind ajánlati mintái

szolgálat, valamint a szál-

ításokra vonatkozó rész-

letes módokat, valamennyi

hazai kereskedelmi

és iparkamardnál meg-

tekinthetők és a m. kir.

államvasutak igazgatósá-

ga anyag- és leltárbeszer-

zési (Áll.) szakosztályánál

(Budapest, Andrássy-

ut 73. sz. II. emelet 47.)

ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiál-

lított, ivenkint egykoronás

m. kir. okmánybellelgeggel

ellátott ajánlatok lepecsét-

elve legkésőbb f. évi ok-

tóber hó 9-iki déli 12 óráig

a nagy kir. államvasutak

anyag- és leltárbeszerzési

szakosztályánál benyuj-

tandók, vagy posta útján

odaküldendők és a birték

ezen közzététel után

dó el. — Ajánlat terpen-

ti olajok szállítására 12771/7902

számhoz.

Bánatpénzül az ajánlat

árak egy évi értékének

5 százalékát közpénzben

vagy állami letétrek al-

kalmás értékpapirokban

legkésőbb f. évi október

hó 8-iki déli 12 óráig a

nagy kir. államvasutak

budapesti főpénztáránál

letendők.

Bánatpénz nélküli vagy

később benyújtott ajánlat-

ok, valamint olyanok,

meylek nem pontosan és

a részletes módokat be-

tartása mellett állítanak

ki, nem vétnek figye-

lembe.

Budapest, 1902. szeptem-

ber hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjazt.)

GLOGOWSKI és TÁRSA cég

VI., Andrássy-ut 12.

írasmunka-osztálya

mértányos áron előállít és szabatosan készít a REMINGTON-STANDARD

írógépen mindennemű

írasmunkát

és sokszorosítást.

Budapesti

Röser-tanintézet

Ötvenedik évfolyam. Tanulók száma 16136.

3 osztály nyílvános felső kereskedelmi iskola.

4 osztály nyílvános polgári iskola.

Nevelő-internátus.

8 osztály nyílvános felső kereskedelmi iskola.

4 osztály nyílvános polgári iskola.

Nevelő-internátus.

Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 5-ig.

Értesítő kiadvány: Röser János igazgató

Badapsten, VI., Aradi-utca 10.

Dr. RENNER

VIZGYÓGYINTÉZETE

bejáró betegok számára.

Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555).

Az intézetben gyógykezelés alá vétendők: különféle ideg- és

gerincbajok, álmatlanság, szédülés, gyengeségi állapo-

ttok, a gyomor és belek renyhedése, ideges szívbántalmak

stb. — Gyógyeszközök: A tudományos vizsgyóztómód el-

járásán kívül, szénasavas fürdők (szivósok) számára, fény-

fürdők (elvezés és csúszó bántalmaknál), az elektronizált

minden fajta (galvánizáció,

